Op goede grond

• *klooster* • *school* • *landbouwhuis*
• *ondernemersplein*

Op goede grond

• *klooster* • *school* • *landbouwhuis*
• *ondernemersplein*

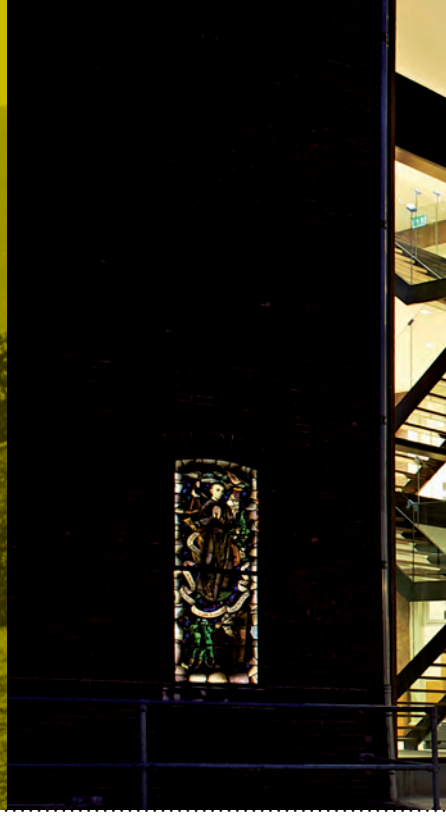

Colofon

Uitgave: LLTB
Concept, coördinatie en eindredactie: Grooh Communicatie
Vormgeving: Gideon Fraipont - Fraipont Creatieve Visuele Communicatie, Roermond
Tekst: Kees Verbeek - tekstbureau de Woordkraam, Venlo
Fotografie (tenzij anders vermeld): Peter Wijnands Photography, Roermond
Druk: ARS Grafisch, Roermond
Bindwerk: Boekbinderij van Mierlo, Nijmegen

© 2012

Niets uit deze publicatie mag worden vermenigvuldigd en/of openbaargemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.
No part of this book may be reproduced in any form by print, photprint, microfilm or any other means without written permission from the publisher.

Inhoudsopgave

Ondernemen op historische grond 4
Ter eeren Godts 9
Ursula's deugdzaamheid 10
De ongeluckkigen brandt 14
Het verkeer met kantoorheertjes 16
Niet zonder Gods zegen 18
Ware levenswaarde niet in bunders te meten 22
Louisa en haar vogeltjes 24
Een eik in den Limburgschen grond 26
Bemelmans' wijnkelder 30
Leven ondergronds 37
De redding van het paard 38
IJs en weder dienende 40
Van die zware muziek 42
In aanvaring met het gezag 44
Andersdenkenden in de kou 46
Nachtelijke inspectie 48
Keramisch reliëf 50
Je was meer 52
Prominente engelen 58
Duurzaam ondernemerschap 60
Scherp plan van aanpak 64
Plezierige samenwerking 70
Synergie uitlokken 72
Ontmoetingsplek voor ondernemers 76
Beeldverantwoording 80

2012
Ondernemen op historische grond

De ingebruikname van Ondernemersplein Limburg is een felicitatie waard. Niet alleen feliciteer ik de partijen die er hun werkplek hebben gevonden, ook de Limburgse ondernemers wil ik hierbij feliciteren. Hier immers worden hun ondernemersbelangen optimaal behartigd en hier kunnen ze via één loket terecht met hun vragen. Wel zo efficiënt.

Vanouds is een plein de plaats, waar mensen bij elkaar komen om belangrijke, gezamenlijke zaken te bespreken: wat is er gaande en hoe gaan we verder? En dat is precies wat ook bij dit Ondernemersplein Limburg gebeurt: vertegenwoordigers van ondernemers verzamelen informatie, steken de koppen bij elkaar en komen tot plannen om het ondernemerschap te ondersteunen. Gezamenlijk.
In die gezamenlijkheid schuilt de kracht en het is een teken van wijsheid om die gezamenlijkheid op te zoeken. Uw organisaties hebben zo hun verschillen, maar ze delen ook veel.

Wat u in elk geval deelt - en ook met ons deelt - is het belang van een bloeiende economie in onze provincie, als basis voor gezondheid en welzijn.

U beoefent deze gezamenlijkheid op historische gronden. Figuurlijk, want u werkt al langer samen. Letterlijk, want hier ligt een rijke historie van belangenbehartiging en kennisoverdracht. Een weerslag daarvan vindt u terug in dit fotoboek, dat ons in woord en beeld meeneemt door de rijke historie van de beide panden, waarin u gehuisvest bent.

De synergie tussen de verschillende partijen op dit plein kan de al langer bestaande samenwerking verder bevorderen en daar kunnen wij als provinciebestuur alleen maar gelukkig mee zijn. Wij vinden in u een sterke en deskundige partij en partner, die ook met ons meedenkt en meewerkt aan de verdere, economische bloei van onze provincie. Dat we daarin ook weleens van mening verschillen, is alleen maar goed; door het debat en de uitwisseling van argumenten en overwegingen ontstaat de scherpte die we nodig hebben.

Een plein is vanouds ook de plek om te vieren. Ik vertrouw erop, dat hier nog menig succes zal worden gevierd. Ook daarmee wil ik u bij voorbaat van harte feliciteren.

Drs. Th.J.F.M. Bovens,
Commissaris van de Koningin
in de provincie Limburg.

van jonghe dochters

tot boerenzoons

Na de stadsbrand
van 1665 bouwen
de Ursulinen hun
kloostercomplex:
de cellen voor de nonnen,
de schoollokalen,
een brouwerij
en een kapel.

1646
Ter eeren Godts

'Item worden se onderwesen in de Chritelijke leeringhe, maniere van bidden, bichten ende communiceeren ende hoe sy hen met haere ouders ende vrienden moeten comporteeren, onderhoudende daartoe bequaeme maniere eenighelijck naar sijnen staet'.

Het is geen licht programma, waaraan de 'jonghe dochters, so wel armen als rijcken, cleyn ende grootte' in de Steegstraat sinds 1646 worden onderworpen. De zusters Ursulinen zijn er speciaal voor vanuit Sittard naar Roermond gekomen en aan leerlingen hebben ze al gauw geen gebrek. Behalve uit Roermond, genieten ook meisjes uit België, Duitsland, Engeland en Holland er hun opvoeding. Ze leren er 'lesen ende schrijven neerduyts ende latijn en spreecken francoys. Item naeyen, spellewercken (een soort kantklossen –KV), borduren, steken etc. Item singhen, musiek, spelen op de luyt, clavesinghel, op de viole, op de spinette etc.'

De school telt interne en externe leerlingen en het onderwijs is gratis. De internen betalen echter wel kostgeld: 'De tafelieren die bij haer woonen betaelen haer mondcosten, maer 't ghene sy lheeren geschiet haer ter eeren Godts.'

De verdienste van de nonnen voor de stad is zo groot, dat keizer Jozef II – Roermond behoort van 1715 tot 1789 tot de Oostenrijkse Nederlanden – hen ongemoeid laat als hij rond 1783 tal van kloosters in de stad opheft.
In de Franse tijd echter – van 1794 tot 1814 – moeten ze er toch aan geloven: ook hun klooster wordt opgeheven. Op 10 december 1797 noteert de Roermondse molenaar en kroniekschrijver Sebastiaan van Beringen: 'Men had een voor een alle kerken der stad gesloten, maar ons bleef nog over het klooster en de kerk der religieusen Ursulinen. (…) Men hoorde van tijd tot tijd zeggen dat deze religieusen in hun klooster zouden blijven, overmits sij jonge dochters voor niets in alles instruiseerden. Maer de saeken naemen eene andere wending. Hare kerk, onse laetste toevlugt om God in het gemeen te dienen, onze eenigste hoop in den nood, werd op deesen dag gesloten.'
Ruim twee maanden later, op 28 februari 1798 wordt de zusters definitief aangezegd te vertrekken en komt er een eind aan ruim honderdvijftig jaar onderwijs op niveau in Roermond.
Eind 1799 worden klooster en inventaris verkocht aan Mathieu Moreau, een boer uit de omgeving van Luik.

Op goede grond

238/452
Ursula's deugdzaamheid

Het is een ware invasie. Een leger van elfduizend christelijke maagden trekt van Brittannië via Keulen naar Rome voor een audiëntie bij de paus. Onder leiding van de jonge maagd Ursula, christin van koninklijken bloede, aan wie de zusters Ursulinen en het Ursulinenklooster hun naam danken. We schrijven het jaar 238, maar volgens sommige bronnen moet het 452 zijn.

Vittore Carpaccio 1493

De reis is een gevolg van het huwelijksaanzoek dat Ursula krijgt van een koningszoon. Het joch staat te popelen van verlangen, maar vanwege zijn heidense inborst voelt Ursula er weinig voor. Het huwelijksaanzoek gaat echter gepaard met forse dreigementen en om complicaties te voorkomen bedingt ze een wachttijd van drie jaar. In die tijd onderneemt Ursula haar Romereis, samen met tien medestandsters. Elk krijgt duizend maagden als gezelschap toegewezen. Talloze medestanders – edelen, koningen en bisschoppen – melden zich aan om mee te reizen.
De Romeinse en Germaanse barbaren zien de invasie met lede ogen aan en vrezen dat de christenen zo de overhand krijgen. Hun oude goden hebben het toch al moeilijk onder het oprukkende christendom. De Hunnen worden overgehaald om het hele maagdenspul op de terugweg in Keulen op te wachten en om te brengen. Zo geschiedt.

Besluit tot toelating van de Ursulinen te Roermond, 1646

Maar dan komt Guam, de opper-Hun, oog in oog te staan met Ursula, die een niet te versmaden schoonheid blijkt. Daarom, en als troost voor de dood van haar medestandsters, doet ook hij een huwelijksaanbod. Maar als vanouds wijst zij ook deze heiden af, waarop hij haar een pijl door het lijf schiet. Ursula sterft aldus in deugdzaamheid in de leeftijd van acht jaar, twee maanden en vier dagen. Althans volgens een grafsteen uit de derde of vierde eeuw, die in Keulen wordt tentoongesteld.

Ursulakapel

Een beeltenis van de heilige Ursula is te vinden op een glasraam in de devotiekapel uit 1696, van de Steegstraat gezien achter het voormalige Ursulinenklooster. Zij is afgebeeld in vorstelijk gewaad met in haar hand een pijl, teken van haar martelaarschap. Onder haar wijde schutsmantel beschermt zij haar gezellinnen. De prisma's symboliseren parels van helderheid, zuiverheid, oprechtheid en onschuld, omgeven door een wit veld als symbool van waarheid, goedheid, maagdelijkheid en geloof. Hoofdkleuren zijn blauw en violet-paars; blauw voor zuiverheid, oprechtheid, onschuld en hoop; violet-paars voor martelaarschap en rouw. Tegenover Ursula de twaalfdeeeuwse heilige Isidorus van Madrid. Hij gaf eens de helft van zijn koren aan de hongerige vogels, waarna de overgebleven helft twee keer zoveel meel opleverde als normaal. Hij is beschermheilige van de boeren en leeft dus op goede voet met de LLTB.
De ramen dateren van 2001 en zijn van de hand van kunstglazenier Coen Mesterom uit Vlodrop.

1665
De ongeluckkigen brandt

'In festo SS. Trinitati wesende op Kermesdagh is den generaelen deerlijcken en de ongeluckkigen brandt deser stadt geschiet waer van ons een Almogenden in 't toekomende gnadelijck gelieve te bewaren.'

Krap negentien jaar nadat de Ursulinen zich in Roermond hebben gevestigd, valt een groot deel van de stad ten prooi aan een vernietigende vuurzee. Het is zondag 31 mei 1665, als tijdens een kermisprocessie, ter gelegenheid van het feest van de heilige Drievuldigheid, door een vreugdeschot uit een geweer een huis in vlammen opgaat en omliggende woningen aansteekt. Het is daarmee een andere brand dan die van juli 1554, toen 'quade doenders', die later zouden worden opgehangen, op strategische punten zes smeulende vuurpoppen hadden geplaatst.
De schade in 1665 is er niet minder om: elfhonderd huizen, negen kerken en vijf kloosters gaan in vlammen op. Ook het Ursulinenklooster aan de Steegstraat.
Het stadsbestuur koopt veertig duizend leien en twaalf steenovens draaien op volle toeren om aan de behoefte van stenen te voldoen. De gouverneur van de Spaanse Nederlanden schenkt de stad 22 duizend gulden en scheldt drieduizend gulden belasting kwijt. Binnen vijf jaar zijn ongeveer zevenhonderd huizen opnieuw opgebouwd.
Ook het Ursulinenklooster herrijst uit de as, groter en mooier dan ervoor. De school, vrijwel het hele huidige gebouw, rechts daarvan een brouwerij en parallel aan de Steegstraat het eigenlijke zusterklooster met toegangspoort naar de binnenplaats zijn al in 1671 gereed. Links van het klooster verrijst een kapel, die in 1685 wordt ingezegend. De enigszins barokke voorgevel daarvan vormt vanuit de Swalmerstraat een fraai perspectief. In 1696 wordt buiten dit carré, vanuit de Steegstraat gezien achter de school, de Ursulakapel gerealiseerd, een devotiekapel die ook wel als biechtstoel schijnt te worden gebruikt.

Stadsplattegrond van 1671, getekend door Herman Janssens om inzicht te geven in de gevolgen van de stadsbrand van 1665. De afgebrande huizen hebben een rood dak, de blauwe daken zijn van de huizen die aan de brand zijn ontsnapt. Het herbouwde Ursulinenklooster is linksboven te zien, als nummer 7.

1895
Het verkeer met kantoorheertjes

'Daarenboven vindt men in zekere kringen van Roermondse jongelieden zeer veel onverschilligheid op godsdienstig en zeer veel loszinnigheidheid op zedelijk gebied.'

Op 13 juli 1895 ontvangt de liberale minister Samuel van Houten van Binnenlandse Zaken – die van de Kinderwetjes – een bondig briefje in ontsporend schoonschrift: 'Notificatie Excellentie. Als Wij te Sittard niet binnen 3 dagen de Landbouw-school Krijgen, worden wij allen Belges. Het uitvoerend Comité.'

Aan het eind van de jaren zeventig van de negentiende eeuw breekt in West-Europa een landbouwcrisis uit. De opkomende zeestoomvaart maakt de import mogelijk van betrekkelijk goedkoop graan, vee en vlees uit Amerika, Argentinië en Rusland en dat drukt de landbouw hier uit de markt. Ook in onze provincie constateert de Maatschappij van Landbouw, een voorloper van de LLTB, 'eene algemeene moedeloosheid' onder de boeren.

De crisis legt tevens het gebrek aan organisatie en kennis bloot en door middel van lezingen wordt gepoogd de boeren nieuwe inzichten bij te brengen. Dat blijkt niet eenvoudig. De gemiddelde boer blijkt 'een hardnekkigen en ouderwetschen sleurganger' die eenvoudig weigert nieuwe methoden toe te passen.

Om toch jonge boeren te kunnen onderwijzen, besluit de regering tot de oprichting van een Rijkslandbouwwinterschool, na soortgelijke initiatieven in Goes en Groningen. 's Winters als er op de bedrijven minder werk te doen is, kunnen jonge boerenzoons een aantal dagen per week les volgen.

Drie plaatsen komen in aanmerking: Echt, Roermond en Sittard. Tussen de drie stadjes ontstaat een vinnige pennenstrijd.

Uit Echt en omgeving, wordt geschamperd, zullen slechts weinigen de school bezoeken: zoons van boertjes met slechts één paard hebben op een winterschool niets te zoeken.

Of Roermond dan zo veel geschikter is! Daar 'heerschen een steedsche geest, steedsche zeden, steedsche gebruiken'. Er wordt gewaarschuwd tegen het risico dat de boerenzoons 'in het verkeer met kantoorheertjes en dergelijk soort volk, den lust voor het bedrijf verliezen.' Op het platteland daarentegen 'blijven de boerenzoons braaf, werkzaam en bescheiden en gewennen zij zich niet aan een verkwistend kroeglopen'.

In Sittard daarentegen wonen 'niets dan koekbakkers' en een boerenstand is er niet te vinden. Maar het spel wordt hier keihard gespeeld en 'Het uitvoerend Comité' stuurt zijn dreigbrief naar de minister. Deze moet dit voorvoeld hebben. Twee dagen eerder namelijk, op 11 juli 1895, heeft hij al voor Sittard beschikt. Het pleidooi van de onderwijsinspecteur om de school van een katholieke grondslag te voorzien, wijst Van Houten af. Dat najaar gaat in een voormalige marechausseekazerne de Rijkslandbouwwinterschool van start.

1907
Niet zonder Gods zegen

De jonge boer moet worden opgeleid tot ontwikkeld landbouwer, tot degelijk burger en bovenal tot trouw katholiek. Zo houdt kapelaan Rijs uit Weert, die drie jaar later geestelijk adviseur van de bond wordt, zijn gehoor voor tijdens de Limburgse Katholiekendag op pinkstermaandag 1907.

In eenvoudige woorden is dit hoe de Limburgse Land- en Tuinbouwbond (LLTB) vele tientallen jaren haar eigen bestaansrecht definieert: op katholieke leest geschoeide behartiging en bevordering van godsdienstig-zedelijke, culturele, maatschappelijke en stoffelijke belangen van boeren en tuinders. De bond brengt organisatiekracht, zet verzekeringen op tegen allerlei onheil, verspreidt kennis op elk denkbaar agrarisch gebied en doet aan voorlichting over bijvoorbeeld bedrijfsovername door de kinderen. Altijd met een stichtelijk woord en in de wetenschap dat het zonder Gods zegen niet volbracht kan worden.

Dit is niet alleen zo in de landbouw. In de opkomende industrie is het al niet anders. Als in een fabriek een nieuwe machine in gebruik wordt genomen, wordt deze gezegend door meneer pastoor en tot in de jaren vijftig worden in bedrijven op Goede Vrijdag 's middags tegen drie uur de machines stil gelegd om Jezus' sterven te gedenken.

Maar anders dan de industrie kunnen land- en tuinbouw zich treffend bedienen van het symbool van de zaaier. De zaaier als noeste landman en de zaaier als het Bijbelse beeld van Christus die zijn woord uitstrooit over de mens. Als in 1939 de LLTB besluit tot de bouw van een nieuw Landbouwhuis, ligt het dan ook voor de hand voor het trappenhuis een gebrandschilderd raam van de Goddelijke Zaaier te laten maken.
Het wordt een daadkrachtige figuur, in monumentale stijl vervaardigd door Henk van de Burgt uit Arnhem. Hij is een leerling van glasschilder Henk Schilling in zijn geboorteplaats en treedt in december 1939 in dienst bij het Atelier voor Glasschilderkunst van Weduwe den Rooyen aan het Wilhelminaplein in Roermond. In 1956 emigreert hij naar Amerika, waar hij naar schatting meer dan tweeduizend ramen maakt voor meer dan zeshonderd kerken en in december 2009 op 96-jarige leeftijd overlijdt.
Van de Burgt maakt ook de gebrandschilderde ramen in de vergaderzaal. Ze brengen onder meer de verbondenheid met de verschillende bondskringen tot uitdrukking. Een deel van deze ramen wordt in de oorlog beschadigd. Ze worden in 1951 naar eigen inzicht en stijl gerestaureerd door de bekende Roermondse glasschilder Frans Cox in Atelier Wielders – den Rooyen, waar hij het glazeniersvak heeft geleerd.
Later, begin jaren zestig, zal Cox ook het betonreliëf maken op de gevel van de naastliggende nieuwbouw van de Onderlinge Verzekeringsmaatschappij OVM c.q. Interpolis.

Van de Burgt vervaardigt ook de elf gebrandschilderde ramen in de vergaderzaal, later kantine, die onder meer de verbondenheid met de verschillende bondskringen tot uitdrukking brengen. Hiervan worden er in de oorlog enkele beschadigd. Deze worden in 1951 gerestaureerd door Frans Cox.

KRING

MASTRICHT

1919
Ware levenswaarde niet in bunders te meten

'Ons katholiek onderwijs omhelst de ontwikkeling en opvoeding van den gehelen mensch, ons katholiek onderwijs bouwt de geheele Maatschappij op, terwijl het neutraal onderwijs is als de splijtzwam, die de hogere geestelijke belangen splijt en scheidt van de enkel stoffelijke en bloot-menschelijke doeleinden en voordelen.'

De Rijkslandbouwschool in Sittard mag dan sedert 1895 goed, vaktechnisch onderwijs verzorgen, er is, naar het oordeel van de LLTB in 1919, geen aandacht voor geestelijke vorming. Uitzonderlijk is die gedachtegang niet. Eerder al, in 1916, vraagt ook de Noordbrabantsche Christelijk Boerenbond zich retorisch af: 'Wat baat het of onze kinderen geleerde bollen worden, sterk in alle mogelijke wetenschappen, maar zwak in hun geloof?' Want 'de wetenschap blaast op en kweekt onverschilligheid, als niet tegelijk een degelijke grondslag gelegd wordt voor de devotie en andere christelijke deugden.'
Aldus besluit de LLTB in 1919 een eigen, katholieke Landbouwwinterschool te beginnen. De dan 27-jarige Joannes Bemelmans, net afgestudeerd in Wageningen: 'Het is nodig dat de Jonge Boer de levensvoorwaarden kent, waarbij de plant kan groeien en vruchten kan dragen – maar het is een stumper, indien niet bijwijlen zijn geest zich verzadigen kan aan de ingrijpende orde in de natuur en langs het geschapene heen het levensdoel en den Eeuwigen Schepper heeft leren zien.' Bemelmans is, behalve landbouwingenieur, ook geestelijke: 'De ware levenswaarde is niet in bunders te meten.'
Voor de huisvesting van de nieuwe Landbouwwinterschool koopt de LLTB het voormalige Ursulinenklooster in Roermond, dat dan net door het overlijden van mejuffrouw Milliard leeg is komen staan. Sittard heeft het nakijken. Waar 24 jaar eerder zo vinnig om is gestreden, veroorzaakt nu nog geen spoor van opschudding. Het aanvankelijke plan om er ook een internaat te vestigen, gaat niet door, omdat de bisschop hier geen extra priester voor beschikbaar kan

stellen. Een probleem voor de boerenzoons die van verder weg moeten komen. Het onderwijs neemt steeds twee dagen achter elkaar in beslag en het openbaar vervoer is nog problematisch. Vaak overnachten zij bij particulieren in Roermond, die graag een paar stuiver bijverdienen.

Bijster aantrekkelijk is het pand aan de Steegstraat niet. Het blijft, ook na bouwkundige aanpassingen, behelpen en eigenlijk komt het nooit goed. Schrijft directeur ir. T. Bles in 1956: 'Het gebouw is oud, versleten en volstrekt ontoereikend. Er is geen werktuiglokaal, geen overblijflokaal, geen vergaderruimte, geen gymnastieklokaal en geen rijwielstalling.'

'Dat klopt', herinnert Emile Eijssen uit de Linneweerd zich. Hij bezoekt de school van 1954 tot 1956: 'Er was niks. Ik liep met mijn boterhammen naar de Markt. Daar bestelde ik een kopje koffie en dan mocht ik daar mijn brood opeten. Voor lichamelijke oefening gingen we naar de kweekschool.'
Jo Derks uit Neer, leerling van 1955 tot 1957, herinnert zich Café Reijen aan de Markt nog als lunchplek: 'Maar het tweede jaar gingen we naar het Katholiek Militair Tehuis in de Swalmerstraat. Daar stond dan de koffie klaar. Dat scheelde de helft lopen.'
De school, die sinds 1957 niet meer Landbouwwinterschool heet maar Middelbare Landbouwschool, gaat begin schooljaar 1967-1968 op in de Hogere Landbouwschool en verhuist. Het gebouw aan de Steegstraat komt leeg te staan en de LLTB gaat – vooralsnog vergeefs – op zoek naar nieuwe gebruikers.

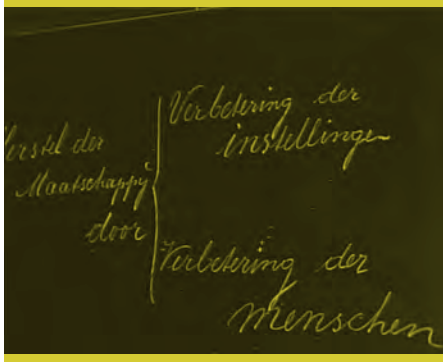

1923
Louisa en haar vogeltjes

Louisa Milliard houdt van vogeltjes en ze mag ze graag voeren. Zij is de laatste bewoonster van het Ursulinenklooster voor dit in 1923 aan de LLTB wordt verkocht, die er de Landbouwwinterschool wil vestigen.

Haar liefde voor de diertjes gaat zo ver, dat ze een aannemer ontbiedt om enkele ramen uit te breken en te vervangen door tuindeuren. Op deze foto, tussen 1930 en 1940 voor Uitgeverij de Spaarnestad vastgelegd op glasnegatief, zijn ze met enige moeite te zien achter de struik in het midden.
Louisa Carolina Maria Sophia Hubertina is geboren in november 1839. Haar grootvader, notaris Felix Milliard, verwerft het pand in de jaren dertig, dat bij diens overlijden in 1881 overgaat in handen van zoon Felix jr., eveneens notaris. Van diens zeven kinderen worden er slechts drie volwassen, alle drie dochters: Amelie, Louisa en Maria. De oudste twee blijven in het Ursulinenklooster wonen.
Amelie trouwt rechter Charles Strens, wordt weduwe in 1892 en volgt haar echtgenoot achttien jaar later. In een ander deel van het klooster woont Louisa, 'rentenierster' volgens een notariële akte uit 1882, en ongehuwd. Want ze heeft weliswaar ooit een aantrekkelijke partij op het oog gehad, maar deze had de goedkeuring van haar ouders niet kunnen wegdragen. En dus blijft Louisa een mejuffrouw.
Zij overlijdt op 21 januari 1922 'in eenen gelukkigen ouderdom, gekomen tot de volheid der dagen', aldus het bidprentje en 'tijdig voorzien van de H. Sacramenten der stervenden'.
Bij de renovatie in 1979 worden de tuindeuren weer verwijderd.

Ursulinenklooster gezien vanuit de tuin.

1941

Een eik in den Limburgschen grond

'Sober, solide, modern en betrouwbaar is de totaal indruk van dit nieuwe tehuis van den LLTB, zinnebeeld van de goede eigenschappen van den bond zelve en de Limburgsche boerengemeenschap.'

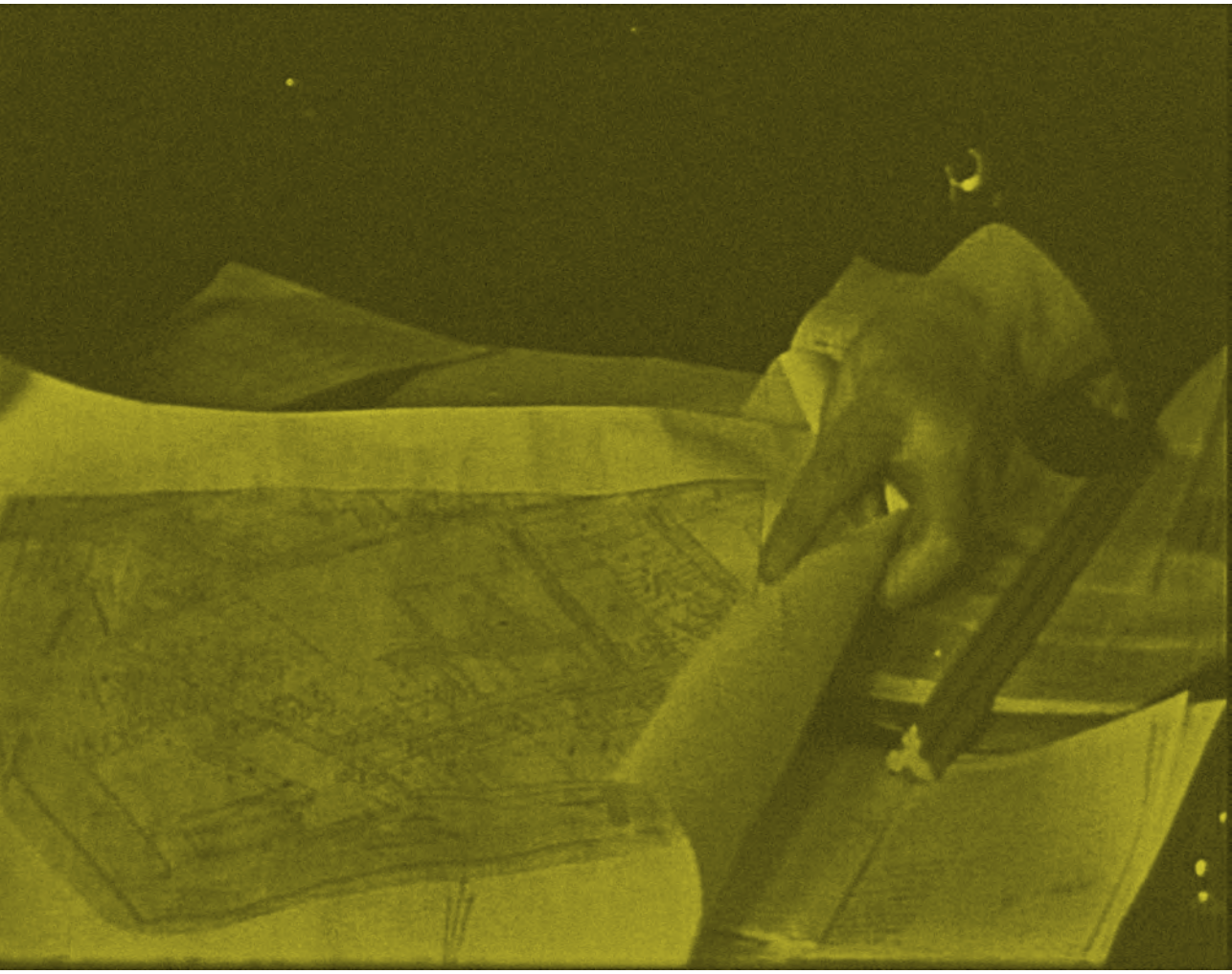

Het dagblad De Nieuwe Koerier van 10 februari 1941 toont zich bijzonder ingenomen met het nieuwe Landbouwhuis aan de Wilhelminasingel in Roermond. De nieuwbouw is nodig, bericht diezelfde krant anderhalf jaar daarvoor 'in verband met het groote plaatsgebrek dat zich in het oude landbouwhuis doet gevoelen en ook met het oog op de toekomst voor het geval de organisatie verschillende diensten die het Rijk thans uitvoert zelf ter hand zou gaan nemen.' Bovendien 'zal een betere behuizing meer in overeenstemming zijn met de standing van een organisatie als de LLTB.'
De Roermondse architect Jos Franssen wordt aan het werk gezet en ondanks de toenemende schaarste aan bouwmaterialen en de strenge winter van 1939-1940 is het gebouw begin 1941 gebruiksklaar. Weliswaar moet er nog het een en ander aan worden gedaan, maar de LLTB besluit hierop niet te wachten. Immers, de Duitsers kunnen weleens beslag leggen op het nieuwe pand en dan heeft de boerenbond het nakijken.
In de eerste week van februari, de week dat in Friesland de Elfstedentocht wordt verreden en in Zaal Scheres de Vereeniging van Jonge Boeren onder grote belangstelling een opvoering verzorgt van het blijspel De dubbele dood van Janus en het drama Dooden schaduw, vindt dan de grote verhuizing plaats. Met de plechtige inzegening wordt gewacht tot begin juni dat jaar, maar De Nieuwe Koerier is – met oog voor detail – nu al zeer voldaan: 'Een mooie betimmering langs de wanden geeft de anders zeer zakelijke en nuchtere

ruimten een warmeren toon en eenige gezelligheid geven ook de practische bergkasten langs de wanden en de bureaux.' Dit laatste vindt, terugkijkend, de latere LLTB-voorzitter Sjra Mertens niet: 'Destijds vond ik het goed. Het was een kantoor, je deed er je werk. Maar achteraf vind ik het een weinig aansprekend gebouw. Meer monumentaal dan gezellig.' Maar tijdens de feestelijke inzegening overheerst de tevredenheid. De Nieuwe Koerier mag aanwezig zijn bij de feestelijke algemene vergadering in 'de mooie groote zaal'. Uitvoerig citeert de krant uit de feestrede van Joannes Bemelmans, die geestelijk adviseur is en daarnaast op dat moment nog 26 andere functies in het bondsapparaat bekleedt en die een stichtelijk woord op zijn plaats acht: 'Het soliede huis is een symbool van de organisatie en of dat zoo zal blijven hangt grootendeels van de beginselvastheid en het saamhoorigheidsgevoel der boeren zelve af. Als deze hecht blijken als de fundamenten van dit nieuwe huis zal de organisatie ook vastgeworteld blijven – wat er ook komt, zelfs nood of dood – als een eik in den Limburgschen grond.'

Het bestuur van de LLTB bijeen om te besluiten tot de bouw van een nieuw Landbouwhuis.

1940
Bemelmans' wijnkelder

Als op 10 mei 1940 de Duitsers ons land binnenvallen, breken er moeilijke tijden aan. Maar zowel het meeste LLTB-werk als de hele wijnkelder van voorzitter Bemelmans blijft intact.

De bezetter – al dan niet ingefluisterd door zijn NSB-vrienden – wil niet verder met de verschillende provinciale standsorganisaties, maar streeft een Landstand na. De oude bonden, zo is de opvatting, zijn te bureaucratisch geworden. De LLTB bijvoorbeeld, vindt men, is 'geen verlengstuk van het boerendom, maar een politiek instrument in handen van joden, plutocraten en partijbonzen, die meenden den boer te kunnen overheerschen'.

Ir. J.H.H. Bemelmans als ondervoorzitter Vereniging voor Landbouwonderwijs

De eerste geschiedschrijvers kort na de oorlog zijn hier nog diep verontwaardigd over: 'Op 6 Augustus 1941 werd Otto Damave door de Rijkscommissaris benoemd tot Commissaris van de Kath. Ned. Boeren- en Tuindersbond en alle aangesloten organisaties. Niets kon méér de vaderlandse gezindheid onzer boeren en tuinders in het licht stellen dan het feit, dat slechts figuren als deze charlatan en de "ontwortelde boer" Wullemke Quadvlieg, de Limburgse boerenleider, die een onwaardig trio vormden met de dilettant Roskam, Nederlands boerenleider, bereid werden gevonden het sloperswerk in de boerenorganisatie aan te pakken.'
Maar Limburg biedt weerstand. Het LLTB-bestuur blijft bij het al in 1935 ingenomen standpunt dat het lidmaatschap van de LLTB en de NSB niet met elkaar te verenigen zijn. De Nederlandse bisschoppen volgen in juli 1941 en schrijven 'dat een katholieke vereniging niet kan staan onder het bestuur van mensen, wier geesteshouding lijnrecht in strijd is met de katholieke levensopvatting.' Meer nog: leden van de NSB of een van haar mantelorganisaties moeten de sacramenten worden geweigerd.
Als dan via de KNBTB de Landstand toch officieel wordt, maken de diverse werkorganisaties van de LLTB zich los van de KNBTB om hun werkzaamheden vervolgens gewoon voort te zetten en zo de belangen van de Limburgse boeren te blijven behartigen.
Half september 1941 vervoegt Quadvlieg zich bij het Landbouwhuis om daadwerkelijk de leiding over te nemen. Daarop staat LLTB-directeur Bemelmans op: 'Waar jij komt, is mijn taak als directeur-secretaris en geestelijk adviseur ten einde.' Hij pakt zijn hoed en jas en verlaat het Landbouwhuis. Ook het personeel van de LLTB neemt ontslag.
Tijdens de oorlog wordt in het Landbouwhuis de provinciale voedselvoorziening gecoördineerd.
Tien dagen na de komst van Quadvlieg wordt Bemelmans als gijzelaar geïnterneerd. In die tien dagen, of misschien deed hij dat al eerder, treft hij zijn voorzorgen. In zijn woning, het linkerdeel van het voormalige Ursulinenkloost er, onderhoudt hij namelijk een wijnkelder en het zijn bepaald geen miswijnen, die landbouwingenieur en priester Bemelmans hier koestert.
Hij is een fijnproever en wil voorkomen dat zijn kostelijke verzameling ten prooi valt aan de bezetter: hij laat zijn kelder zorgvuldig dichtmetselen. Als hij na de oorlog terugkeert, vindt Bemelmans zijn voorraad onaangetast terug. 'Ze waren nog in prima staat', herinnert Sjra Mertens zich.

Een van de gebrandschilderde ramen in het voormalige Landbouwhuis vertelt het verhaal van priester George van den Boorn, rector van de huishoud- en de opleidingschool in Posterholt en sinds 1941 geestelijk adviseur van de Jongere Boeren- en Tuindersbond. Hij staat in de Tweede Wereldoorlog bekend als 'aalmoezenier van het verzet' en komt geregeld op onderduikadressen langs om 'ons Heer' te brengen.

Na een geslaagde actie van het verzet begin november 1994 wordt Van den Boorn opgepakt, gemarteld en zonder vorm van proces gefusilleerd door een Sonderkommando van de SS. Hij is dan 33 jaar oud.

De Zuid-Limburgse glazenier Eugène Laudy gedenkt hem in 1949 met zijn raam en het vertrouwensvolle volle inschrift: 'Als de graankorrel in de aarde valt en sterft, brengt ze overvloedig vrucht voort.'

van landbouwschool

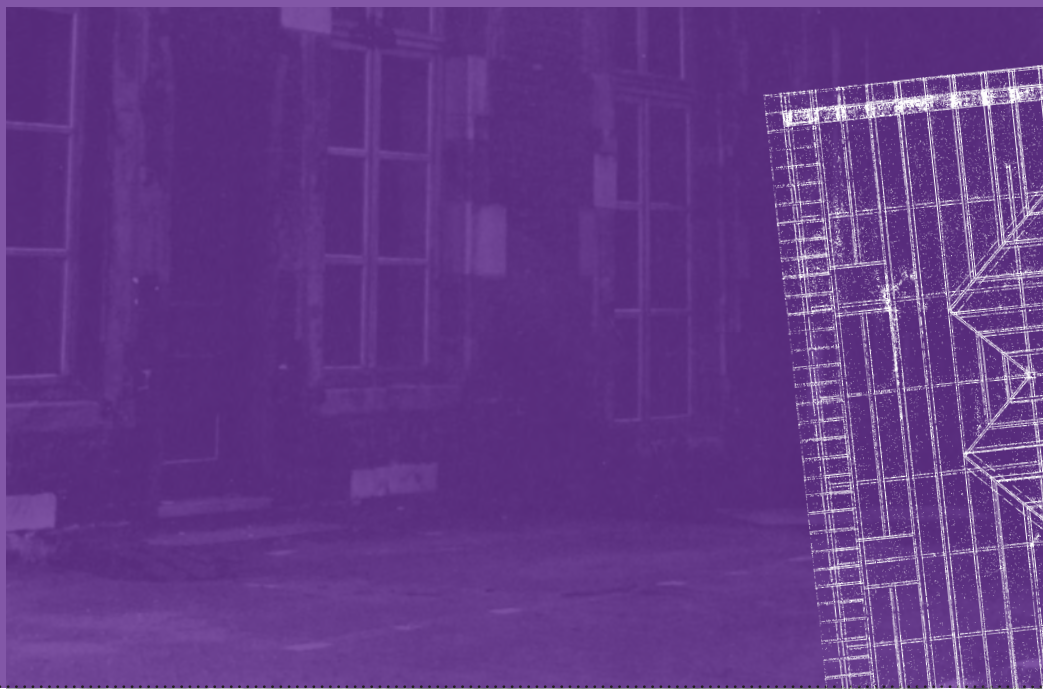

naar landbouwhuis

Het kloostercomplex is na de Franse tijd grotendeels gesloopt. De LLTB heeft in 1939 haar Landbouwhuis gebouwd.

1945
Leven ondergronds

Als op donderdag 1 maart 1945 eenheden van het negende Amerikaanse leger Roermond binnentrekken, kruipt een handvol inwoners van de deels verwoeste stad enigszins lichtschuw uit ondergrondse holen.

Grondig onderzocht is het nooit, maar er blijken her en der onder de binnenstad van Roermond onderaardse gangen te lopen. Sporen hiervan worden zichtbaar in een van de gewelfde kelders tijdens de restauratie van het voormalige Ursulinenklooster in 1979. Kelders, die volgens sommige bronnen nog van voor de stadsbrand van 1665 dateren. Aan de ene kant moet een gang gelopen hebben in de richting van de nabijgelegen stadswallen, aan de andere kant moet er een de binnenstad in gevoerd hebben.
Onder wat nu het voorplein is, moet ook nog een diepe put te vinden zijn. Deze wordt in 1979 door de aannemer blootgelegd en hij lijkt met de oude onderaardse gangen in verbinding te staan. Omdat er geen geld is voor nader onderzoek wordt besloten het ding vol te storten met bouwpuin, zodat het althans enigszins intact blijft voor eventueel later onderzoek.
Welke rol deze gangen en deze put in de oorlog spelen, is niet duidelijk. In die laatste oorlogswinter is Roermond frontstad en in januari 1945 worden twaalfduizend vrouwen, kinderen en oude mannen door de Duitsers verplicht geëvacueerd naar Drenthe, Friesland en Groningen. Achterblijvers worden gezien als patriotten of terroristen en kunnen de kogel krijgen. Niettemin riskeert een handvol mensen dit lot 'om hun bezit te beschermen'. Ze wonen in kelders, die door gangen met elkaar verbonden zijn. Houden deze achterblijvers zich ook schuil in of onder het Ursulinenklooster, dat immers toch leeg staat? Gebruiken ze de put als uitgang als ze 's nachts, beschut door het duister, de straat op gaan?

Anno 2012 zijn de keldergewelven strak gestuct en zijn de gangen zo geheim dat er niets meer van te zien is. In een buurpand zijn nog resten te zien van een gang die naar de voormalige landbouwwinterschool heeft geleid.

1959
De redding van het paard

Tot na de Tweede Wereldoorlog speelt het paard vanwege zijn 'rustige karakter, de sobere voedingseischen en daarbij de vlotte en groote krachtontwikkeling' een belangrijke rol in het boerenbedrijf. Voor de ploeg, voor de eg, voor de platte wagen met hooi, melk, of graan.

Een beetje handige boer met een best span paarden ploegt op een dag al gauw een morgen akkerland, zo'n 8,5 duizend vierkante meter. Paardenkennis is dan ook van levensbelang en daarom onderdeel van het leerplan op de Landbouwwinterschool. Ter ondersteuning staat in een van de lokalen behalve het geraamte van een schaap ook een heus paardenskelet en dit is voor de directie min of meer heilig – een betere aanmoediging voor de leerlingen om er iets mee uit te halen, is nauwelijks denkbaar. Boerenzoons zijn immers ook maar jongens nog en de boog kan niet altijd gespannen staan. Menig leerling bestijgt het beest om het de sporen te geven, terwijl net dan de leerkracht binnenkomt. Karel Boonen uit Baexem, die de school bezoekt van 1959 tot 1961, herinnert zich nog levendig hoe een klasgenoot in de krakende ribbenkast van het skelet kruipt, terwijl de anderen het dier met hun stropdassen de leidsels aanleggen om het aan het lopen te krijgen.
Groot drama ontstaat er naar aanleiding van 'zoiets als een schoorsteenbrandje'. Het heeft weinig op de kous, maar de leerlingen voelen een sterke noodzaak om een grootscheepse evacuatie op te zetten. Zij zien het als hun nobele taak om vooral het paard van een wisse ondergang te redden. De stropdassen gaan af en worden aan elkaar geknoopt tot twee of drie langere strengen, waaraan de jongens het complete karkas voorzichtig uit het raam naar beneden takelen. Tot grote hilariteit van de jonge datatypistes van de Onderlinge Verzekeringsmaatschappij OVM – later Interpolis – in het gebouw er tegenover.

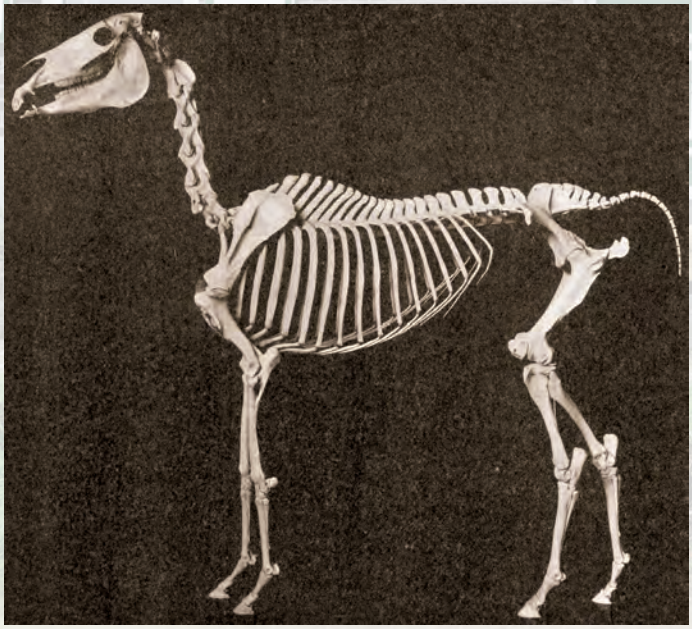

1956
IJs en weder dienende

Ook als de Maas uit is, is de kortste weg de kortste weg.

Van heinde en verre komen de jongens dagelijks naar Roermond om de Landbouwwinterschool te bezoeken. Van Grashoek, Weert, Stramproy, Susteren. Al gauw twintig kilometer en doorgaans op de fiets. Bij aardig weer een mooie tocht, ofschoon niet altijd even comfortabel. Veel binnenwegen waar nu asfalt ligt, zijn dan nog verhard door grind en steenslag, zoals rond Helden. In de winter kan er dan op leemhoudende grond helemaal niet worden gefietst. De jongens nemen de fiets op de nek en lopen een stuk. Strenge winters hebben nog ernstiger gevolgen. Februari 1956 meet minimumtemperaturen van meer dan 20 graden onder nul. Jo Derks uit Neer herinnert zich een jongen uit Stramroy, wiens oren bij aankomst op school bijna letterlijk van zijn hoofd gevroren zijn. Jo, die dag met de auto van zijn vader, moet de jongen naar huis brengen.

Als de Maas hoog staat, moeten de jongens uit Helden en omgeving vele kilometers omrijden. Tenminste, als ze de voeten droog willen houden, maar dat is niet altijd voor iedereen van belang. Niets mooier dan toch te proberen vast te houden aan de gewende route en zich niet door moeder Maas te laten intimideren. De kortste weg is niet voor niets de kortste weg. Menigeen trotseert het koude Maaswater en wordt nat tot op de knieën. Nog steeds vertelt Jan Peeters uit Helden met smaak over jaargenoot Louis Lemmen, die zelfs tot de middel doornat werd. En de rest van de schooldag? Ach…

Van die zware muziek

Het oefenen op de G-sleutel in het leerboek over plantenziekten doet een ernstige belangstelling voor muziek vermoeden. Het boek is van Mat Peeters uit Helden, maar muziek, althans klassieke muziek, is niet aan hem besteed: 'We moesten naar muziek leren luisteren. Klassieke muziek, en daar werd dan wat bij verteld. Ik kan me nog een waterval herinneren, of iets van water, dat soort flauwekul. Niemand interesseerde zich daarvoor. Toen hebben we nog een kwaaie preek van Bles gehad. We moesten ons ontwikkelen. Daar waren we voor op school. Maar wat moesten wij met die zware muziek?'

In aanvaring met het gezag

Jarenlang zwaait ir. T. Bles als directeur de scepter op de Landbouwwinterschool. Wie zich niet gedraagt, komt met hem in aanraking.

Op een ochtend stapt pastoor Adams de klas binnen. Godsdienstleer. Zonder enige inleiding stelt hij een netelige kwestie aan de orde: 'Eijssen! Wat zou jij doen, als je iemand tegenkomt die niet ons geloof heeft, of zelfs helemaal geen geloof?'
Na enig nadenken antwoordt de jonge Emile Eijssen: 'Ik weet het niet. Misschien dat ik hem een goeie sigaar geef en dan zoekt-ie het maar uit, maar het is mijn vak niet.'
'Eruit! En je komt er hier ook nooit meer in.'
Even later staat Emile voor Bles, die hem met weinig woorden voor de rest van de dag doorstuurt naar huis.
De lessen godsdienstleer bezoekt Emile inderdaad niet meer, wat hem een 5 op zijn rapport oplevert. Ook doet hij geen examen, met als resultaat een 7 op zijn eindlijst.

Weinig enthousiast zijn de leerlingen over meester Diederen. Jan Peeters: 'Hij wist niet veel.'
Tijd voor een lesje. De jongens spreken af om in de hal het lesrooster een weinig te veranderen. Jan – 'iemand moest het doen, toch?' – wijzigt het lokaalnummer, zodat Diederen zijn klas niet beneden zoekt, maar boven. Daar treft hij een leeg lokaal.
Bles gaat systematisch de jongens na: 'Jij? Jij? Jij?'
Jan bekent, krijgt geen preek of vermaning, maar wordt eenvoudig van school gestuurd: 'Je kunt vertrekken, Peeters.'
Na tien dagen ontvangt Jan een aangetekend schrijven.

Hij kan terugkomen. Ook dit gaat met weinig woorden. Hij verwacht excuses te moeten aanbieden, maar hoeft zich alleen maar bij conciërge Janssen te melden.
Van Diederen krijgt deze klas geen les meer. Het is niet duidelijk, of dit hiermee te maken heeft. Jans jongere broer Mat heeft hem later nog wel voor de klas.

Emile Eijssen is de vierde van rechts op de middelste rij. Schuin voor hem, ir. Bles, derde van rechts.

De klas van Karel Boonen komt ernstig in aanvaring met Bles na een incident in het fruitteeltlokaal. Enkele jongens die al binnen zijn, proberen de rest buiten te houden. Aan beide zijden gaan de schouders er tegenaan, met als resultaat dat deur en kozijn het begeven. Niet voor een gat te vangen plaatsen de jongens het hele geval terug in de deuropening. Met hun schoenen timmeren ze het op zijn plaats. Als pastoor Adams even later het lokaal wil betreden voor zijn lessen godsdienstleer valt hij letterlijk met de deur in huis. Het daarop volgende verhoor door Bles levert geen hoofdschuldige op. De klas wordt voor de betoonde solidariteit beloond met de opdracht voor een opstel: hoe heeft de leerling zich te gedragen jegens zijn leerkracht? Lengte drie kantjes, de andere dag inleveren. Het is drie dagen voor de examens. De jongens zijn er gauw uit: dit doen ze dus niet. Met als gevolg de andere dag dat de hele klas kan vertrekken.
Na een dag gevels kijken in Roermond komen de jongens tot de slotsom dat er iets moet gebeuren. Een delegatie weet Bles na zware onderhandelingen te bewegen zijn opstelopdracht in te trekken. Mits de hoofddaders worden uitgeleverd. Dat gebeurt echter pas nadat Bles toezegt, dat deze in elk geval niet van school worden gestuurd.

Jan Peeters

STAD EN STREEK

Geen plaats voor andere partijen

Landbouwhuis werft alleen voor het CDA

(Van onze verslaggever)

ROERMOND – Diverse landbouwers, die niet lid zijn van het CDA, ergeren zich over het feit, dat het Landbouwhuis in Roermond uitsluitend reclame maakt voor CDA-kandidaten voor de provinciale staten. Zij vinden het niet juist, dat de LLTB een gedeelte van de leden in de kou laat staan.

Met name de heren Nijskens uit Melick, Wolfhagen en Simons uit Herkenbosch en Wolters uit St. Odiberg storen zich aan deze gang van zaken. Zij zeggen, dat het CDA geen verlengstuk is van de LLTB en dat de LLTB als standorganisatie zich buiten de verkiezingstrijd dient te houden.

Afgewezen

In het blad Boer en Tuinder wordt in het onderdeel Land en Vee ijverig propaganda gemaakt voor de CDA-kandidaten. De heer Wolters, die zelf kandidaat voor de VVD is voor de staten, heeft tegen deze gang van zaken geprotesteerd en de redaktie er op gewezen, dat hij ook lid is van de LLTB en evenveel rechten heeft als een ander.

Een door hem ingezonden stuk over de verkiezingen werd door de redaktie afgewezen onder de motivatie, dat het artikel te laat was ingezonden.

Uitsluiten

Redakteur drs. C. de Waal van Land en Vee was gisteren niet voor commentaar bereikbaar. Wolters: „De LLTB sluit leden, die een andere politieke richting hebben, gewoon uit. Wij werken ook in het belang van boeren en tuinders en dat kunnen we bewijzen ook". Secretaris P. Coenemans, zelf CDA-kandidaat voor de Staten, is het niet met de klagers eens: „Iedereen weet onderhand waar de LLTB als agrarische organisatie politiek staat, niet alleen in de verkiezingstijd. We hebben ons als katholieke boerenorganisatie heel duidelijk voor het CDA - vroeger de KVP - uitgesproken en het bestuur van de LLTB heeft dat ook openlijk gezegd".

1978
Andersdenkenden in de kou

'Niet meer dan logisch', luidt volgens De Limburger op 17 maart 1978 de reactie van de LLTB als wordt opgemerkt dat voor de ramen van het Landbouwhuis uitsluitend CDA-plakkaten hangen. Immers, algemeen secretaris Pierre Coenemans is CDA-kandidaat voor de verkiezingen van Provinciale Staten van 29 maart. Andersdenkende boeren voelen zich in de kou gezet.

De banden tussen de landbouworganisaties en de politiek zijn lange tijd buitengewoon sterk geweest. Al in 1901 maken zes van de veertien hoofdbestuursleden van de Limburgsche Landbouwbond deel uit van Provinciale Staten. In 1935 zijn er dat acht. Tal van adviescommissies van Gedeputeerde Staten worden bemand door LLTB-ers. Na de Tweede Wereldoorlog is het niet veel anders. In 1947 bijvoorbeeld heeft meer dan de helft van het bondsbestuur zitting in lokale, provinciale en landelijke politieke colleges. Ook kringvoorzitters willen zich nogal eens met succes verkiesbaar stellen. Logisch, want het besef leeft sterk dat politieke beslissingen grote invloed kunnen hebben op de bedrijfsvoering.
Ook is het logisch dat er vooral banden zijn met de vooroorlogse RKSP, de naoorlogse KVP en later het CDA. Land en Vee in juni 1922 naar aanleiding van de komende Kamerverkiezingen: 'Geen Limburger die zijn geloof kwijt is, allerminst een Limburgsche boer of tuinder, krijgt het in zijn hoofd te stemmen op een socialist of bolsjewist.' En geestelijk adviseur Bemelmans van de LLTB noteert in 1954 in Land en Vee: 'Samen in dezelfde richting en dat wil zeggen: allemaal achter de KVP.' Om vlak voor de Statenverkiezingen in april dat jaar nog te waarschuwen: 'Geen stem ga verloren door ze te verkwisten aan een andere lijst.'

Andersdenkende leden van de LLTB kunnen zich echter anno 1978 in deze logica niet meer vinden en voelen zich gediscrimineerd. Wolters uit Sint Odiliënberg bijvoorbeeld, bij de VVD op de lijst, schrijft een artikel voor Land en Vee, dat ijvert voor CDA-kandidaten, maar het wordt geweigerd omdat het te laat zou zijn ingezonden.

'De LLTB sluit leden, die een andere politieke richting hebben, gewoon uit', moppert hij tegenover De Limburger van 25 maart. Hij en enkele medestanders vinden dat de LLTB een deel van haar leden in de kou laat staan. Coenemans toont zich niet onder de indruk: 'We hebben ons als katholieke boerenorganisatie heel duidelijk voor het CDA – vroeger de KVP – uitgesproken en het bestuur van de LLTB heeft dat ook openlijk gezegd.'

1978
Nachtelijke inspectie

Het is eind 1978 en al bijna middernacht als twee mannen, gewapend met zaklampen, het voormalige Ursulinenklooster binnendringen om het gebouw te inspecteren. Er is na jaren leegstand weinig meer van over dan het casco. Zelfs de wandtegels zijn eruit gesloopt. Niettemin tonen de beide mannen zich tevreden. Er liggen voor beiden wat oplossingen in het verschiet.

LLTB-voorzitter Sjra Mertens

Het klooster staat leeg sinds de verhuizing half 1967 van de Middelbare Landbouwschool naar de Bisschop van Cuyckstraat in Roermond. Alleen de Rijkslandbouwvoorlichtingsdienst bleef er nog korte tijd kantoor houden. Onder meer de Limburgse Verzekeringsmaatschappij, CCV Landbouwbelang, Waterschap-Zuiveringschap Limburg, Vrije Academie Kreato en het Groene Kruis toonden belangstelling voor het gebouw, maar haakten af. Intussen zette de tijd haar tanden in het gebouw met als resultaat dat het er in 1978 erbarmelijk bijligt.
De LLTB zit er behoorlijk mee in haar maag en mogelijk al voor de leegstand, want terugkijkend beschrijft vrijwel iedereen het als een afgeleefd gebouw, waarmee niet veel aan te vangen is. LLTB-voorzitter Sjra Mertens herinnert zich dat hij op een ochtend vroeg bij het Landbouwhuis arriveert, als conciërge Laene hem opgewonden en met beroet gezicht aanschiet. Er was brand ontstaan in de Landbouwwinterschool en hij, Laene, had hem geblust, waarop Mertens verzucht had: 'Had het maar laten afbranden, dan waren we ervan af geweest.'
Niet alleen de LLTB tobt met het gebouw, ook wethouder Baer Cox. Want er staat nog wel meer leeg aan de Steegstraat, de Swalmerstraat en de Godsweerdersingel. De buurt verpaupert. In november 1978 zwengelt de actiegroep Werkgroep Ruimte de discussie aan met een brief aan de LLTB, waaruit De Limburger citeert: 'Deze zeldzame blikvanger vanuit de Swalmerstraat, gedeeltelijk nog van voor de stadsbrand van Roermond, in 1665 gebouwd, mag o.i. niet verloren gaan.'
Rond die tijd treft Cox in een gerenommeerd café in de binnenstad Harry Bak. Bak zal 25 jaar later voorzitter worden van de Kamer van Koophandel in Noord- en Midden-Limburg, maar is op dat moment

werkzaam bij Rabobank Nederland en op zoek naar geschikte huisvesting voor een nieuw regiokantoor van de bank.
Cox ruikt zijn kans. Als hij zo 'dat ouwe klooster van zijn nek af krijgt' kan dat een keerpunt betekenen voor het hele Swalmerkwartier. Bovendien: welke gemeente zou niet verheugd 150 hoogwaardige arbeidsplaatsen verwelkomen? Nog diezelfde avond nemen ze poolshoogte in het pand. Ja, er moet wat mee te doen zijn, oordeelt Bak. Cox haalt opgelucht adem, zodat al op 10 februari 1979 De Limburger kan melden dat Rabobank Nederland het gebouw van de LLTB wil overnemen om er een regiokantoor te vestigen.
Na een rondgang langs bestuurders van LLTB, Rabobank, provincie Limburg en gemeente Roermond zijn financiering en vergunningen binnen enkele maanden geregeld en kan in juli dat jaar aannemersbedrijf Straus van Mierlo beginnen met de restauratiewerkzaamheden.

Het gerenoveerde nieuwe Rabobank kantoor.

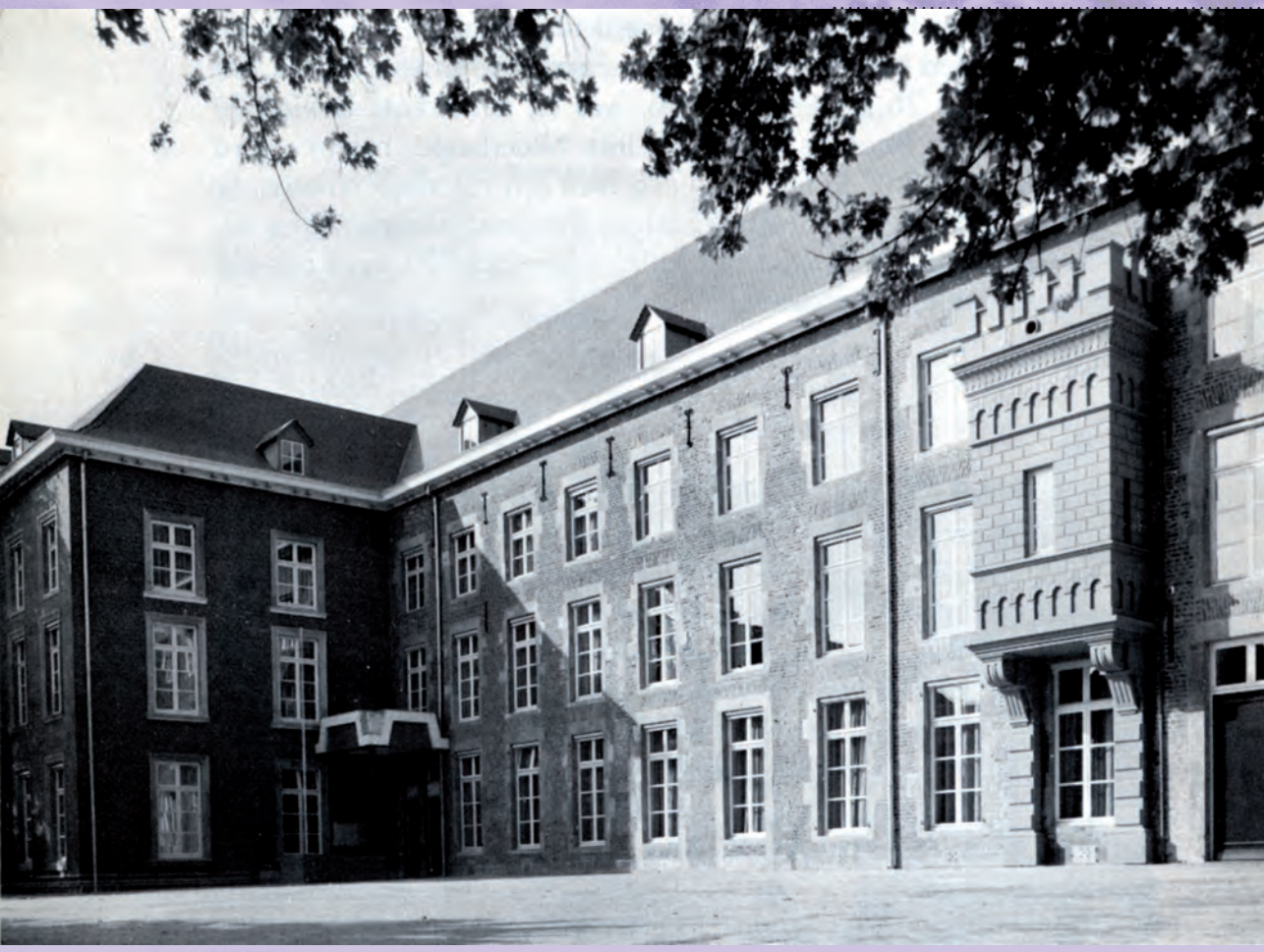

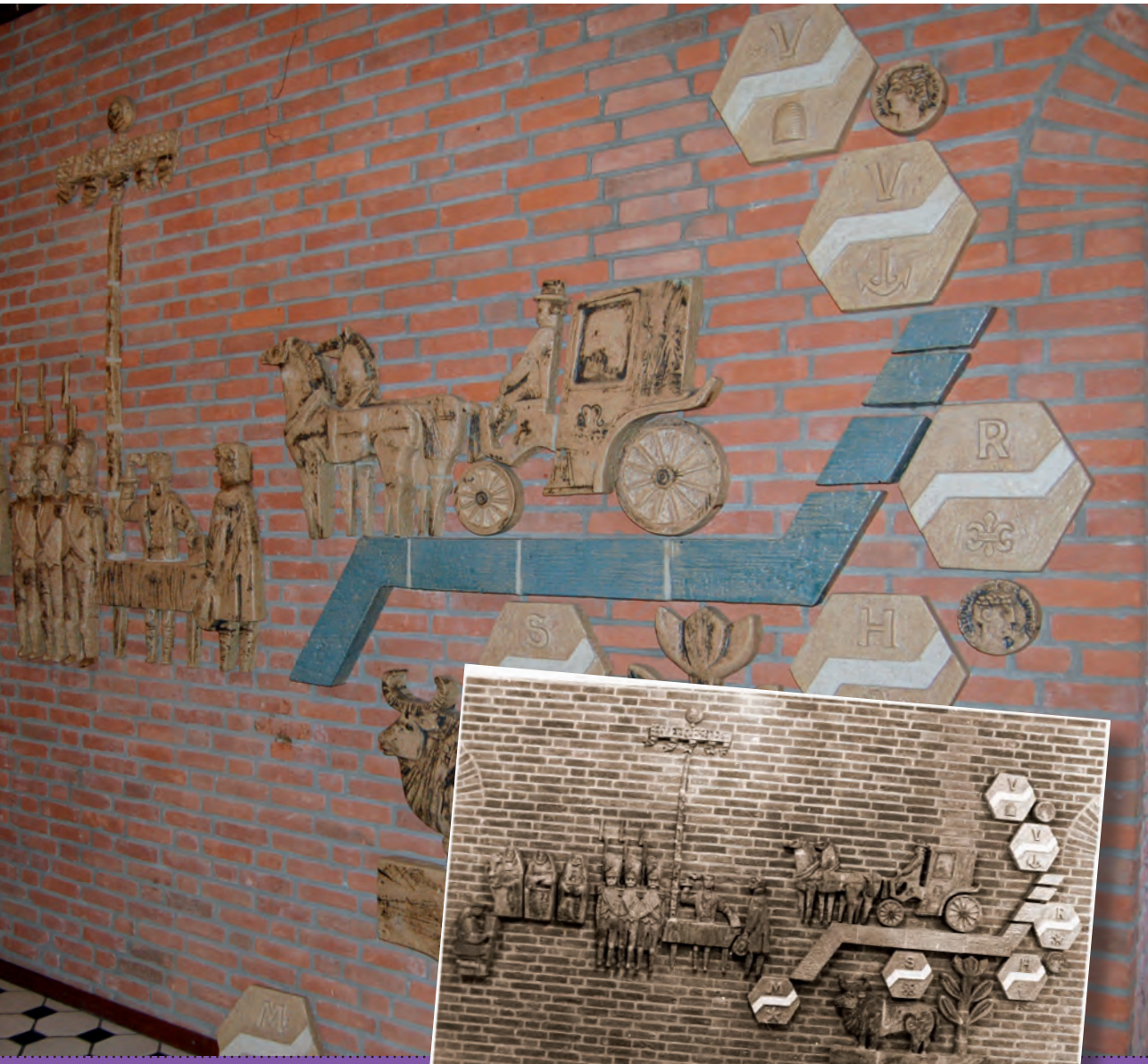

1979
Keramisch reliëf

'Ik houd er niet van om vooraan te staan. Dat interesseert mij werkelijk niks. Als een kunstenaar propaganda voor zichzelf gaat maken, dan gebruikt hij zijn energie verkeerd.'

Aldus de Roermondse tekenaar, etser, graveur, schilder, beeldhouwer, keramist en glazenier Piet Schoenmakers. Geboren in 1919, wordt hij opgeleid onder meer aan de Teekenschool aan de Godsweerdersingel. In 1941 wint hij de Prix de Rome.
Zijn bescheidenheid draagt ertoe bij, dat niet iedereen direct zijn naam herkent. Onder kenners echter geniet Schoenmakers grote bekendheid en hij krijgt dan ook talloze opdrachten uit heel Nederland, België en Duitsland. Zelfs de voorgevel van het hoofdbureau van de politie in de Amerikaanse stad Seattle wordt gesierd door een vier meter hoog en drie meter breed reliëf van hem.
Bekend werk in zijn vaderstad Roermond is het wandreliëf in de Kloosterwandstraat, dat iets van de stadshistorie laat zien. Zijn schilderijen, die hij pas in 1984 in de openbaarheid brengt, zijn 'als vuistslagen' aldus Dagblad de Limburger en 'een aangename sensatie' volgens Elseviers Magazine.
Als vijf jaar daarvoor, in 1979, het oude Ursulinenklooster wordt gerestaureerd voor het regiokantoor van de Rabobank, besluiten de lokale Rabobanken tot een cadeau: een kunstwerk in de hal door Schoenmakers. Het wordt een keramisch reliëf, een verbeelding van het geschiedenis van het gebouw. Geheel links de heilige Ursula, wel vaker met boek afgebeeld, met voor haar de onderwijsgevende Ursulinen. De grenadiers verwijzen naar de Franse tijd, waarin een eind komt aan het verblijf van de nonnen. Enige tijd woont er dan rechter Charles Strens, evenals zijn schoonzus, mejuffrouw Louisa Milliard, die zich ongetwijfeld graag per koets laat vervoeren. Stier en plant tonen de kracht van de landbouw en de relatie met het landbouwonderwijs. Verwijzingen naar de Rabobank mogen niet ontbreken.

Bij de recente restauratie wordt het reliëf verwijderd, omdat het niet meer past op die plek. Door de logo's roept het bovendien associaties op met de Rabobank, die hier niet meer gehuisvest is. Met een korte plechtigheid wordt het kunstwerk najaar 2011 teruggegeven aan de Rabobank.
Stichting Beesels Keramisch Erfgoed toont belangstelling voor het kunstwerk, dat immers gemaakt is in het keramisch atelier van St. Joris in Beesel.

Je was meer

'De ware levenswaarde is niet in bunders te meten', schrijft Joannes Bemelmans, die in 1923 als eerste directeur wordt van de Landbouwwinterschool.

Bemelmans, hij is geestelijke, doelt daarmee op de katholieke levenswaarden, maar ongetwijfeld ook op al die andere zaken die de boerenstand verheffen. Dolf Hutschemaekers, jarenlang voorzitter van de Vereniging voor Landbouw- en Huishoudonderwijs in Limburg bevestigt dat: 'Daar kwam de boerenzoon met praktijkproblemen en daar werd dan op ingegaan. Terug in het dorp werden zij doorgaans het kader en konden ze de anderen meetrekken. Dat heeft het peil van het boeren behoorlijk opgekrikt.'
Dat wordt beaamd door Emile Eijssen, die de school bezoekt van 1954 tot 1956: 'Over planten en dieren kon je thuis ook leren, maar het ging om je ontwikkeling in het algemeen. Je leerde veel breder te kijken. Mede hierdoor heb ik later functies bekleed in de bond, bij de Pachtkamer en de Rabobank. Later was ik kringvoorzitter van Roermond en daardoor lid van het hoofdbestuur van de LLTB.'
'Je wás meer', meent Jo Derks (1955-1957). 'Doordat je wat geleerd had, wilde je ook wat ondernemen. Ik was waarschijnlijk anders nooit later naar Luxemburg gegaan om daar een varkensbedrijf te beginnen.'
'Geld kan ik jullie niet geven', had vader Peeters tegen zijn jongens gezegd, 'jullie moeten maar wat leren.' Het diploma bezorgt zoon Mat (1956-1958)

een carrière in de zuivel: 'Ik weet nog dat ik een keer na de zondagsmis aan de praat raakte met een jongen die zei dat hij bij de melkfabriek ging werken. Ik zeg: "Dat is niet zo makkelijk. Daar moeten de bestuursleden van de fabriek over stemmen." Volgens hem was dat niet zo'n probleem, want zijn vader kende de meesten daarvan, dus dat zat wel goed. Sprak ik later Beurskens, een van de andere bestuursleden, en die zag wel wat in mij. Hij zei dat ik moest solliciteren. Daar is toen in dat bestuur nog een hele discussie over geweest. Beurskens vond dat hij ook wel eens een keer iemand moest kunnen aandragen. Uiteindelijk besloten ze dat degene die het beste diploma had, de baan kon krijgen. Dat was ik. Daar ben ik later verder in opgeklommen.' Dré Derks van de jaargang 1964-1966, de laatste groep aan de Steegstraat, merkt op dat er van zijn lichting hooguit tien zijn gaan boeren: 'Je kon makkelijk werk krijgen in de industrie. Dan werkte je 40 of 45 uur in de week en dan was je klaar en je wist wat je had. Dat had je als boer niet. Er zijn er ook naar Canada gegaan.' De industrie biedt in die tijd nog zo wat voordelen die niet in Bemelmans' bunders te meten zijn. Derks: 'Die jongens hadden ook meer geld op zak bij het uitgaan. Wij kregen zondagsgeld en dat was niet veel.'

van landbouwhuis

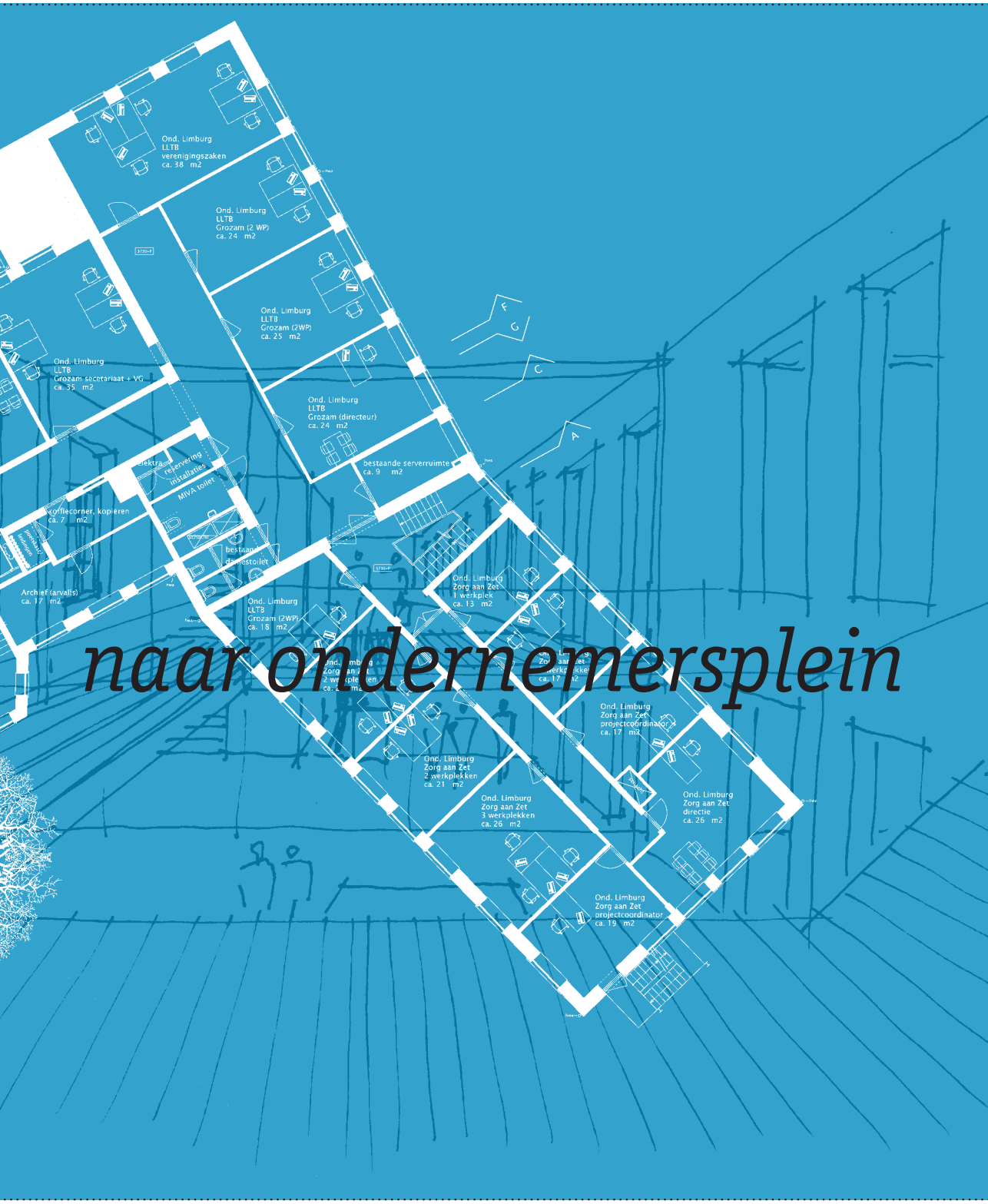
Ond. Limburg
LLTB
verenigingszaken
ca. 38 m2
Ond. Limburg
LLTB
Grozam (2 WP)
ca. 24 m2
Ond. Limburg
LLTB
Grozam (2WP)
ca. 25 m2
Ond. Limburg
LLTB
Grozam secetariaat + VG
ca. 35 m2
Ond. Limburg
LLTB
Grozam (directeur)
ca. 24 m2
bestaande serverruimte
ca. 9 m2
reservering
installaties
MIVA toilet
koffiecorner, kopieren
ca. 7 m2
Archief (anvalis)
ca. 17 m2
Ond. Limburg
LLTB
Grozam (2WP)
ca. 18 m2
Ond. Limburg
Zorg aan Zet
1 werkplek
ca. 13 m2
Ond. Limburg
Zorg aan Zet
2 werkplekken
ca. 21 m2
Ond. Limburg
Zorg aan Zet
3 werkplekken
ca. 26 m2
Ond. Limburg
Zorg aan Zet
projectcoördinator
ca. 17 m2
Ond. Limburg
Zorg aan Zet
directie
ca. 26 m2
Ond. Limburg
Zorg aan Zet
projectcoordinator
ca. 19 m2
naar ondernemersplein

Ursulinenklooster

en Landbouwhuis

gaan met een

zeer eigentijds

trait d'union

een synergie aan om

Ondernemersplein

Limburg te huisvesten.

ONDERNEMERSPLEIN LIMBURG

Prominente engelen

Zo eerbiedwaardig oud het Ursulinenklooster zich toont aan de voorbijganger, zo weinig is er binnen nog over van de historie.

In 1799 bekommert de eerste particuliere bewoner, boer Moreau uit Luik, zich weinig om het complex. Hij laat de kapel, de brouwerij en de voorbouw slopen en het lijkt erop dat hij zich ook weinig gelegen laat liggen aan wat er overblijft.

De LLTB, die het in 1923 koopt om er de Landbouwwinterschool te vestigen, voert verschillende verbouwingen uit.

Van 1968, als de school verhuist, tot de verbouwing door de Rabobank in 1979, staat het pand leeg. Van het interieur is na die jaren vrijwel niets meer over.

Het weinige dat binnen nu nog aan vroeger herinnert, zijn enkele engeltjes. Ze hebben kennelijk als console gediend om balken te schragen. Ze lijken zeventiende-eeuws, maar wie zegt dat ze authentiek zijn? Voor hetzelfde geld heeft de familie Milliard ze ergens opgedukeld en rond 1900 aangebracht voor enig cachet.

Niettemin, de dames engel zijn schoongemaakt en bekleden nu een prominente positie in de hal.

Duurzaam ondernemerschap

Arbeidsvraagstukken, bereikbaarheid van de regio, deregulering … al jaren leeft bij LLTB, LWV en MKB Limburg dat zij – naast hun verschillen – ook veel overeenkomen. Samenwerking met de gefuseerde Kamer van Koophandel Limburg ligt voor de hand.

Al jaren trekken LLTB, LWV en MKB Limburg – de volgorde is alfabetisch – samen op als gesprekspartner van provinciale en gemeentelijke overheden, politiek en samenleving als het erom gaat het Limburgse bedrijfsleven te positioneren en in contacten met het onderwijs. In februari 2008 wordt deze samenwerking geformaliseerd in Stichting Ondernemend Limburg. Geen fusie, omdat er wel degelijk ook onderscheiden belangen zijn, maar wel vereende krachten en synergie waar nodig en mogelijk.

Ongeveer in diezelfde tijd komt in Limburg een fusie tot stand tussen de beide Kamers van Koophandel. Omdat duidelijk is dat deze fusie niet kan uitdraaien op een simpele verhuizing van de ene partner naar de andere – van Maastricht naar Venlo, of andersom – zoekt de gefuseerde Kamer

een nieuw onderkomen. Ergens tussenin. Een tamelijk vinnige strijd tussen verschillende steden barst los en opvallend veel steden blijken opeens redelijk centraal in Limburg te liggen.
Men neigt naar Roermond als redelijk evenwichtspunt tussen de noordelijke en zuidelijke ondernemers.

In het bestuur van de KvK Limburg gaan stemmen op om aansluiting te zoeken bij Ondernemend Limburg. Ook nu geen fusie, maar wel alle organisaties die de belangen van het Limburgse bedrijfsleven behartigen op één plek. Het kan alleen maar meer synergie opleveren voor kansrijk ondernemen: meer denkkracht over inhoudelijke ontwikkelingen, meer stootkracht in de richting van overheden, meer gewicht in de netwerken.
Bovendien is het kostenaspect – één receptie, één reproductieruimte, één bedrijfsrestaurant – niet onbelangrijk. Alle vier de organisaties werken met geld van ondernemers. Dat mag dan ook goed worden besteed.

Augustus 2008 besluiten KvK Limburg, LLTB, LWV en MKB Limburg tot huisvesting in het Landbouwhuis en het erachter gelegen voormalige Ursulinenklooster. Een grondige ver-

bouwing en restauratie van de panden, beide Rijksmonument, zijn nodig om straks plaats te kunnen bieden aan de ongeveer tweehonderd mensen die hier komen werken.
'We hebben serieus overwogen om nieuw te bouwen', licht directeur Bas Boots van LLTB Ontwikkeling toe, 'en dat had zeker ook voordelen gehad. We hadden bijvoorbeeld de modernste apparatuur voor energievoorziening kunnen toepassen. Maar het had hier ook twee lege gebouwen achtergelaten en dan had zich zomaar de geschiedenis kunnen herhalen van het Ursulinenklooster van dertig, veertig jaar geleden. Ook de afgelopen

zeven jaar heeft dit leeg gestaan. Nog meer leegstand zou natuurlijk negatief uitpakken voor de buurt. Gerestaureerd en gerenoveerd echter krijgen de beide historische gebouwen een nieuwe kans, een volgende levenscyclus. Met evengoed heel moderne apparatuur voor de energie- en waterhuishouding en eindelijk afdoende isolatiemaatregelen.'
Een interessante vorm van duurzaamheid dus?
'En zo hoort het ook. We zijn tenslotte alle vier maatschappelijke organisaties en dan ligt het voor de hand dat je ook daarin verantwoordelijkheid neemt.'

Scherp plan van aanpak

Restauratie en herbestemming in minder dan een jaar vormen een fikse uitdaging. Om op alles voorbereid te zijn, stelde projectleider Bjorn Schaapkens van BAM Utiliteitsbouw een projectteam samen met uitvoerders van alle betrokken onderaannemers, die dan ook constant op het werk aanwezig moesten zijn.

'Daar keken ze wel vreemd van op', vertelt Schaapkens. 'Normaal is het zo dat als er problemen zijn, de uitvoerder van de hoofdaannemer contact opneemt met de onderaannemer. Die gaat daar met zijn achterban op studeren en komt dan terug met iets, maar daar gaat tijd overheen. Wij hadden die tijd niet. De beslissingen vielen in februari 2011 en we moesten 1 februari 2012 klaar zijn. Dat projectteam was een eis van mij. Het zou ons in staat stellen om onmiddellijk te reageren op verrassingen en die heb je altijd bij restauratie. In nieuwbouw heb je een bestekplan en is dat het enige dat telt. Bij restauratie heb je ook een bestekplan, maar je komt tijdens het werk van alles tegen, waardoor je voor dat stukje opnieuw moet nadenken, plannen, calculeren en organiseren. Daar heb je snel overleg en korte lijnen voor nodig. Onderaannemers die daar niet aan wilden, konden

niet meedoen. Het is onder meer dat scherpe plan van aanpak waardoor we de klus kregen.'

Veel profijt heeft Schaapkens gehad van die andere divisie van BAM, het landelijk erkende restauratiebedrijf Schakel & Schrale: 'Dat zijn de specialisten met jarenlange ervaring in heel veel verschillende monumenten uit alle tijden, zowel qua materiaalkennis als qua aanpak – zeker als het om die onverwachte verrassingen gaat. En met een behoorlijk archief. We troffen een staalconstructie aan van de restauratie in 1979, maar daarvan waren geen tekeningen meer voorhanden. Die hadden we wel nodig, want we vermoedden dat het anders in elkaar zat dan op het eerste gezicht leek. Die verbouwing toen was gedaan door Straus van Mierlo en dat is ooit overgenomen door BAM. Met een paar telefoontjes had ik wat ik nodig had.'

Het snelle projectteam kwam goed van pas bij de verplaatsing van de lift: 'Die moest tot in de kelder komen en dan moet je dus tot twee meter onder de keldervloer. Wat we aantroffen in de kelder – precies op die plek – was een

muur van meer dan een meter dik. Die moesten we doorbreken voor de liftschacht, maar wat gebeurt er als je zo'n muur aanpakt? Hoe cruciaal is-ie? Gaat de boel dan scheuren, als je daar in een keer doorheen gaat? Je hebt daar geen standaardoplossing voor. Uiteindelijk hebben we dat stukje bij beetje aangepakt. Stutten, stukje muur weg, beton storten voor de schacht, weer stutten en een stukje muur weg, enzovoort. Precisiewerk.'

Een wel heel fraai staaltje vakmanschap kwam kijken bij de zestien eiken dakspanten. Ze waren bij de vorige verbouwing aan het zicht onttrokken door verlaagde plafonds, maar architect Harold Janssen wilde de spanten meer zichtbaar maken: 'Voor de belevingswaarde van het gebouw.'
Probleem echter was dat delen van de spanten ontbraken en andere delen er slecht aan toe waren. Schaapkens: 'Balken van dik twintig bij twintig. Die liggen niet zomaar ergens op voorraad. Nu heb ik bij mij in het dorp een houtzagerij, klein bedrijf. Die had nog wel een paar bomen liggen. Of ik maar de maten wilde mailen, dan zouden de balken met een week klaar zijn. Drie dagen later had ik ze op het werk. Maar toen moesten de slechte stukken er nog uit en de nieuwe erin. Op dat moment ben je blij dat je een restauratiebedrijf in de gelederen hebt, met een mix van oude rotten en jonge vaklieden die graag verder willen in het restauratiewerk. Op deze manier zijn wij in staat de oude ambacht door te geven.'

Uniek was het project niet. Of toch wel: 'Elk project is uniek, omdat elk project andere eisen stelt. Maar aan de andere kant... De ene keer is het bouwkundig lastig en de andere keer organisatorisch. Bij deze klus waren beide lastig en dan is het des te mooier als het je lukt om het werk binnen de gestelde termijn af te ronden.' - projectleider Bjorn Schaapkens van BAM

NP

Plezierige samenwerking

'Wij gaan voor efficiëntie in vastgoed', vertelt directeur Hans Fiering van Bremen Bouwadviseurs uit Heerlen, 'en dat is niet per se nieuwbouw. Soms wel, hoewel steeds minder vaak, maar het kan ook hergebruik of herindeling van een bestaand pand worden. Die keus is niet aan ons. Wij lichten de opties door en onze opdrachtgever bepaalt wat het wordt.'

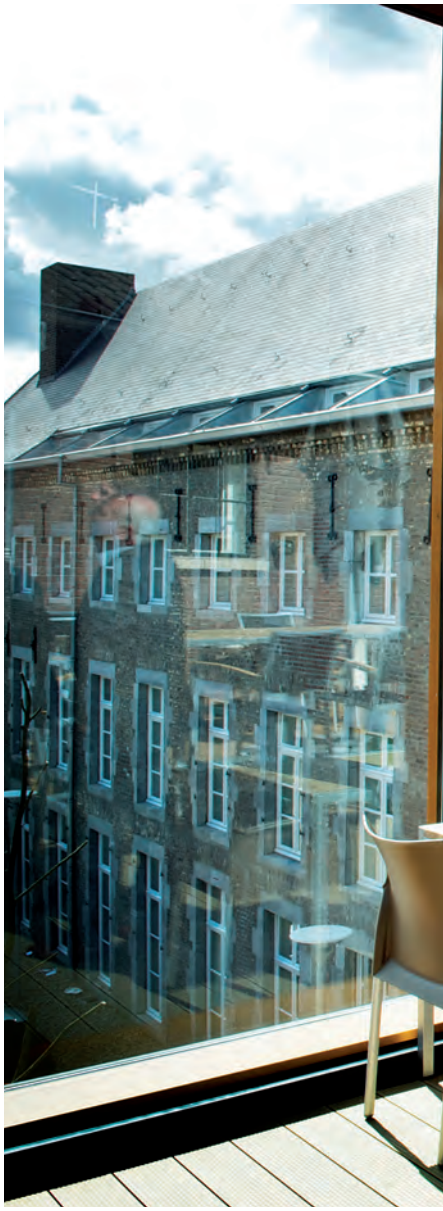

Als rechterhand van opdrachtgever LLTB was Bremen Bouwadviseurs van meet af aan betrokken bij het project Ondernemersplein Limburg. Bremen is een van de weinige bouwadviesbureaus in Nederland, die alleen voor opdrachtgevers werkt: beleggers, gemeenten, bedrijfsleven, woningcorporaties, gezondheidszorg en onderwijs. Fiering: 'Een heel enkele keer ook voor architecten. Als het erom gaat heel moeilijke projecten binnen het budget te houden. Maar niet voor aannemers. Wie dat wel doet, krijgt vroeg of laat te maken met belangenverstrengeling en dan haal je er noch voor de een noch voor de ander het beste uit.'
Voor niet-ingewijden is het werk van de bouwadviseur niet direct zichtbaar. Toch heeft hij vrijwel overal de hand in. Senior adviseur Guido Quanjel: 'Voor wie er niet dagelijks mee te maken heeft, is zo'n restauratie een enorm ingewikkelde opgave. Hij moet voortdurend beslissingen nemen, waarvan hij de reikwijdte niet overziet. Wij begeleiden hem daarin. Dat begint al met het programma van eisen. Wat wil de opdrachtgever met het gebouw? Dus functies, materiaalgebruik en energie. Dan de keuze van een architect en van een aannemer. Daarbij steeds rekening houdend met het budget.'
Adviseur Thijs Willems: 'Tijdens de bouw houden we toezicht op de uitvoering. Ook dan moeten vaak beslissingen worden genomen. Zeker bij zo'n restauratieklus kun je op onverwachte elementen stuiten. Een buis die dikker is dan gedacht, een kostbare bint of een muur die in de weg staat en die je niet zomaar kunt weghalen. Daar moeten oplossingen voor komen. Wij zorgen steeds dat de opdrachtgever, die dergelijke beslissingen uiteindelijk moet nemen, steeds tijdig en volledig geïnformeerd is.'
'Dat is heel belangrijk: informatie en planning', vult Fie-

v.l.n.r. Hans Fiering, Thijs Willems en Guido Quanjel

ring aan. 'Het ambitieniveau lag hoog. We moesten binnen het budget blijven en binnen een krappe tijdsplanning.' Quanjel: 'Terwijl we met drie bouwdelen te maken hadden: het zeventiende-eeuwse klooster, het Landbouwhuis van 1939 en de verbindende nieuwbouw van 2012. Dat maakte het extra ingewikkeld.' 'Een uitdagende opdracht', blikt Fiering terug, 'waar we met heel veel plezier aan hebben gewerkt. Het was een feest om te mogen samenwerken met een opdrachtgever die enthousiast is en weet wat hij wil. Dat is meer dan de helft van het succesvolle verloop, die plezierige samenwerking.'

Synergie uitlokken

Synergie tot stand brengen tussen twee gebouwen, rijksmonumenten uit verschillende bouwperiodes, die met de rug naar elkaar staan. Een interessante opgave voor SATIJNplus Architecten.

'Stedenbouwkundig hadden ze niets met elkaar', vertelt architect Harold Janssen. 'Het Landbouwhuis is in 1939 aan de Wilhelminasingel geprojecteerd, met de hoofdingang aan de singel. Dus zonder er rekening mee te houden dat er aan de andere kant al een lijvig gebouw stond, waar wel een relatie mee was, vanwege de Landbouwwinterschool. Die had de ingang aan de Steegstraat. Ze stonden dus echt met de rug tegen elkaar. De tussenruimte bedroeg nauwelijks meer dan tweeëneenhalve meter. Een ongure plek, waar geen zon kwam, maar wel herfstbladeren en zwerfvuil.'

Het antwoord op de deze opgave was een moderne verbinding tot stand brengen, met veel glas om het ongure van die hoek om te keren. Janssen: 'Historiserend bouwen past niet in onze restauratieopvatting. In onze filosofie moeten dergelijke ingrepen altijd eigentijds herkenbaar zijn.'

Het is precies die tussenruimte die van onder tot boven het warm kloppende centrum moet worden van de samenwerking tussen de gebruikers van de panden. Janssen: 'Aanvankelijk zou de campus, zoals de samenwerking genoemd wordt, helemaal beneden zijn met boven de afzonderlijk kantoren van de gebruikers. Wij hebben voorgesteld de campus ook in de hoogte te ontwerpen. Beneden de entree, op de eerste verdieping het bedrijfsrestaurant en op de tweede het auditorium. Je komt elkaar dus overal tegen. Dat geeft veel meer dynamiek over alle verdiepingen. Synergie moet je niet alleen mogelijk maken, maar ook uitlokken. Het moet bijna onmogelijk zijn níet tot synergie te komen.'

Naast utiliteitsbouw, woningbouw en bouwen voor de zorg is SATIJNplus al jaren als architect en bouwheer actief

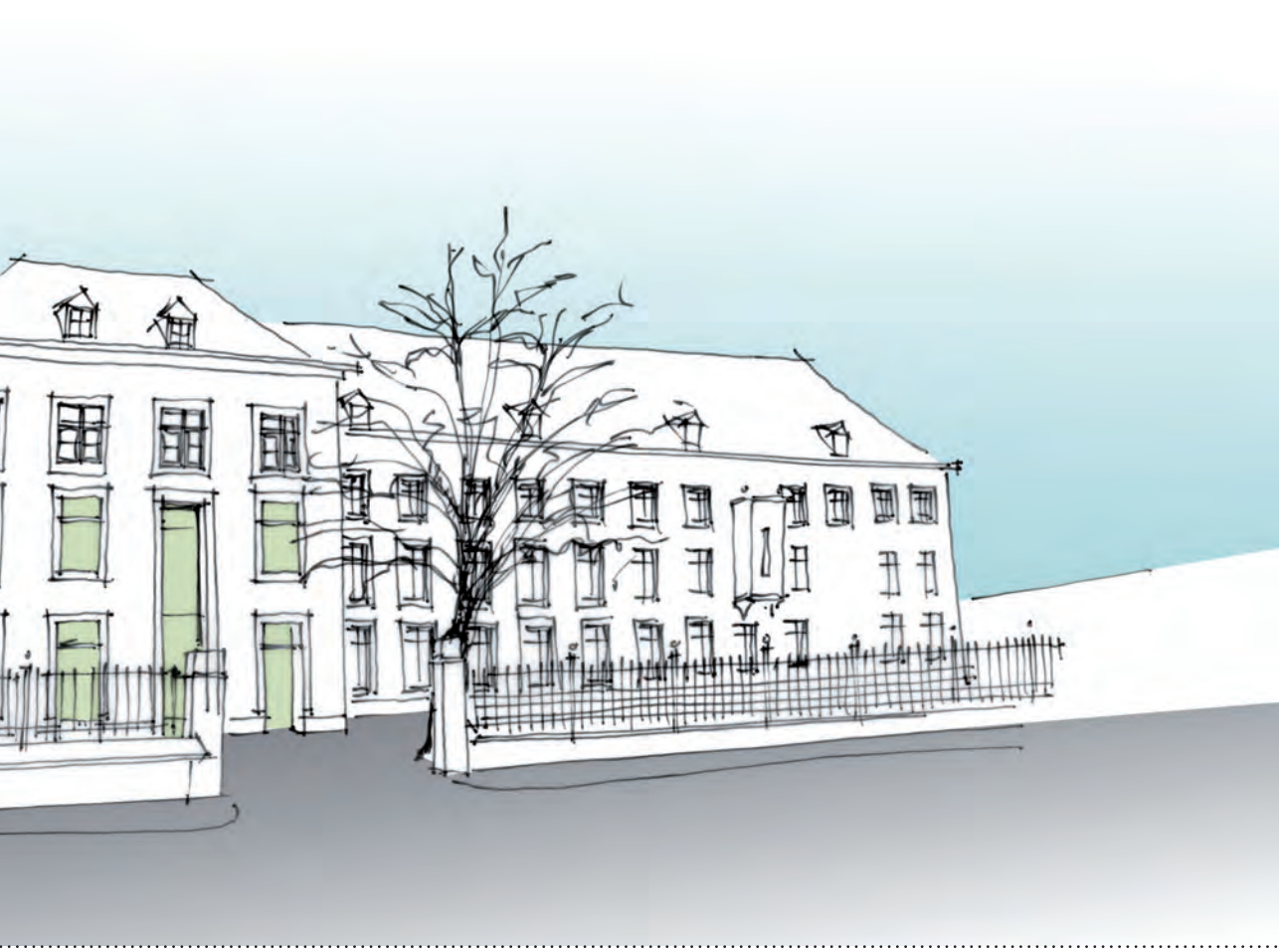

in restauratie en transformatie – ook landelijk en sinds kort zelfs over de grens. Hierdoor is een goede relatie gegroeid met Monumentenzorg. Janssen: 'De zolderverdieping bijvoorbeeld had weinig buitenlicht. We hebben toen in goed overleg met Monumentenzorg bedacht om aan de achterzijde over een flinke lengte een dakuitsnede te maken (een soort inpandige dakkapel – KV). Van beneden bijna niet te zien, zodat het totaalbeeld nauwelijks wordt aangetast. Het is bovendien een ingreep die omkeerbaar is. Ook dat vinden we bij SATIJN-plus Architecten belangrijk bij restauratieopdrachten. Vinden we het over vijftig jaar niks, dan is het eenvoudig in de originele staat terug te brengen, want de constructie is niet aangetast.'

Ditzelfde geldt overigens voor de eigentijdse tussenbouw. Als een of twee generaties later de beide gebouwen weer afzonderlijk de moeite waard vinden, dan kan het nieuwe tussenstuk er probleemloos uit. Zonder noemenswaardige schade.

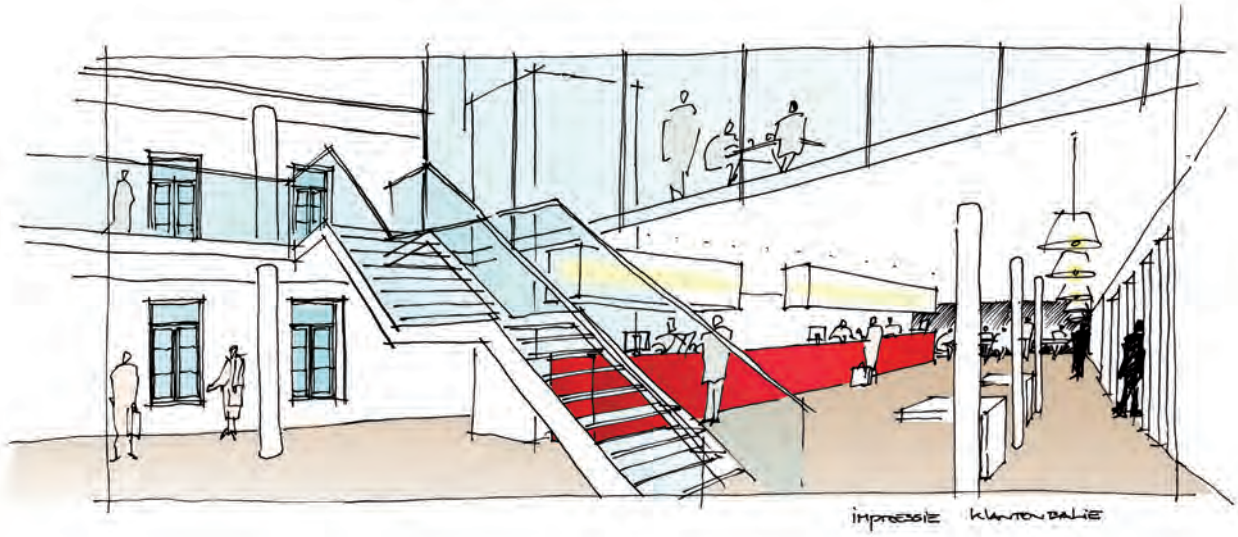
impressie klantenbalie

impressie

Ontmoetingsplek voor ondernemers

Vrijwel alle mensen die zich bezighouden met ondernemersbelangen zijn nu hier op het Ondernemersplein Limburg werkzaam. Dat is de stellige overtuiging van Carla Pluijmaekers en Wil Houben, die de Kamer van Koophandel Limburg vertegenwoordigen, en Wim van de Belt en Noud Janssen, vertegenwoordigers van Ondernemend Limburg.

'Limburg loopt wat dit betreft voorop in Nederland', stelt Noud Janssen. 'Dat deden we al door ons als LLTB, LWV en MKB Limburg te verenigen in Ondernemend Limburg. We lopen nu opnieuw voorop door ook de Kamer hierin te betrekken. Uiterlijk voorjaar 2013 krijgt ook Syntens een plaats in ons Ondernemersplein. Elders in ons land zie je dat we hierin worden nagevolgd.'
De samenwerking kreeg voor de buitenwacht voor het eerst goed gestalte toen de drie werkgeversorganisaties eind 2006 hun gezamenlijke visie op ondernemend Limburg presenteerden en heeft zich sindsdien alleen maar verdiept. Tegenwoordig spitst de aandacht zich sterk toe op het Topsectorenbeleid van de regering. Pluijmaekers: 'De Kamer sluit daar goed op aan. Logisch, want alle drie de organisaties zijn vertegenwoordigd in het bestuur van de Kamer. Het MKB heeft zelfs zetels afgestaan om plaats te maken voor de LLTB, die er eerst geen plek in had.'
Deze samenwerking kan in de toekomst alleen maar verder uitgroeien. Van de Belt: 'Je kunt denken aan de Belastingdienst, aan het UWV, die hier dan een front office kunnen hebben. Daarmee kun je de dienstverlening aan de Limburgse ondernemers verder optimaliseren. We hebben nog genoeg ruimte en daar is ook belangstelling voor. Het is aan ons ervoor te waken, dat er alleen partijen komen die voor de ondernemersbelangen gaan en niet zozeer voor hun zakelijke netwerk. Het moet een ontmoetingsplek voor ondernemers zijn; iets vertrouwds uitstralen.'
Met de toenemende samenwerking blijken ook de belangen steeds meer samen te vallen. Wat leeft in de ene organisatie blijkt ook te leven in de andere. Pluijmaekers: 'Driekwart van de dossiers zijn hetzelfde. Dus we kunnen eenvoudig krachten bundelen en efficiënter werken. Niet het minste belang.'
'Daarmee zie je eigenlijk hetzelfde', vult Houben aan, 'als in het bedrijfsleven. Kijk naar grote bedrijven als Océ, Chemelot en, in Eindhoven,

Philips. Daar vestigen zich kleinere bedrijven bij die daaraan gerelateerd zijn. Grote en kleine bedrijven schuiven langzaam in elkaar. De schotten tussen de sectoren verdwijnen en zo ook de schotten tussen de organisaties.'
Samen vertegenwoordigen de organisaties een belangrijk deel van het Limburgse bedrijfsleven. De Kamer van Koophandel Limburg telt ongeveer 120 duizend (verplichte) inschrijvingen. Bij LLTB, LWV en MKB, die samen Ondernemend Limburg vormen, worden ondernemers lid op vrijwillige basis. Hoewel het animo per sector verschilt, vertegenwoordigt Ondernemend Limburg een aanzienlijk deel van de ondernemers in onze provincie. Door de samenwerking met de Kamer van Koophandel Limburg en de nu nog kortere lijnen op het Ondernemersplein Limburg krijgen hun belangen optimaal aandacht.

Waarbij komt, ook daar zijn Pluijmaekers, Houben, Van de Belt en Janssen het over eens, dat de politiek 'eindelijk weer eens' onderkent welk een belangrijke sleutelrol ondernemers – en daarmee de ondernemersorganisaties – spelen in de economie, de werkgelegenheid en de welvaart.

Bij een goede maaltijd ontstaan vaak de beste ideeën. Daarom is er bij het Ondernemersplein Limburg extra veel aandacht voor het bedrijfsrestaurant. De uitgekookte kitchen intelligence van Métos is duidelijk zichtbaar.

Wim van de Belt, LLTB

Wil Houben,
Kamer van Koophandel Limburg

André Beckers, LLTB

Bas Boots, LLTB

Jen Steijvers, LLTB

Bert Kaumo,
Kamer van Koophandel Limburg

Guido Quanjel,
Bremen Bouwadviseurs

Josine Voragen,
Bremen Bouwadviseurs

Als stuurgroep waren wij vanuit Ondernemend Limburg en de Kamer van Koophandel verantwoordelijk voor de begeleiding van de nieuwbouw. Voor de gehele bouw was LLTB projectontwikkelaar. Met Wim van de Belt als eindverantwoordelijke en Bas Boots als projectverantwoordelijke stond de LLTB aan het roer van de ontwikkeling van de gehele bouw. Een hele klus, maar we zijn ontzettend tevreden met het resultaat. Gezamenlijk hebben we met de bouw van het Ondernemersplein Limburg een vruchtbare bodem gelegd voor een goede samenwerking. Aan de slag!

Namens
Ondernemend Limburg en
de Kamer van Koophandel,

Wim van de Belt
Wil Houben
André Beckers
Bas Boots
Jen Steijvers
Bert Kaumo
Guido Quanjel
Josine Voragen

Beeld verantwoording

Provincie Limburg
p. 4

Rob Kitslaar
p. 9, 11, 22, 27, 49

Galleria dell' Accademia, Venice, Italy
p. 10

Stedelijk Museum Roermond
p. 14

Fotocollectie LLTB
p. 16

Gideon Fraipont
p. 18, 20, 21, 30, 32, 37, 58

Jan de Jong, Limburgs Museum Venlo, Collectie Spaarnestad, inv. nr. L19720.
p. 24, 25

Uit de LLTB-filmcollectie
p. 23, 26, 28, 29, 41

Frits Laane
p. 31, 48

Hans Sweegers
p. 50

Bas Boots
p. 50, 51

SATIJNplus Architecten (illustraties)
p. 72, 73, 74

De uitgever heeft ernaar gestreefd auteurs- en beeldrechten te regelen volgens de wettelijke bepalingen. Wie meent alsnog zekere rechten te kunnen doen gelden, wordt verzocht zich tot de uitgever te wenden.